БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 25 (10393) | 1964 оной январиин 30, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ХЯАГТА ХОТОДО

КАРТОГРАММА ЗОХЁОЛГОДО ХЭРЭГЛЭГДЭХЭНЬ

«Агрохимлаборатория» ...һэн гаршаг эндэхи хүдөө... эй үйлэдбэриин управле...ниин байшанда орон сасуу ...заргдадаг. Хоёр багахан ...һагуудта газарай хүрьһэ ...энжэлдэг элдэб янзын ...рёо нарин приборнууд ...дхогдонхой.

— Газарай хүрьһэндэ ...зот, фосфор, натрий, калий ...хэ мэтэ химическэ бодо...удай хэды шэнээн бии ...айһаниие шалгажа эли...үүлнэбди. Манай гаргаһан ...бшолол колхоз, совхо...удта агрохимическэ кар...грамма зохёоходо хэрэг...эй болохо юм,— гэжэ ла...ораторие даагша Лидия ...вановна Рухлина хөөрэнэ.

МЯНГААД ХАРАГШАД

Академик В. А. Обруче...ой нэрэмжэтэ хизаар оро...о шэнжэлхэ Хяагтын му...эйдэ үнгэрһэн жэлдэ ...372 хүн орожо хараба. ...узейдэ табигдаһан шэнэ ...окументнүүд — монгол ...радай вождь Сүхэ Баата...ай шухаг фото зураг, Мон...олой Арадай Республи...ын хүгжэлтые харуулһан ...шэнэ таһаг болон бусад ...йлнүүд харагшадые ехээр ...онирхуулна.

Д. Цыренов.

Шармайн оробо

...халагша хонишон Рабдан ...бонов үнгэрһэн жэлдэ 650 ... хонидые тобир һайнаар ...уһалжа, 100 хонин бүри...ө 95 хурьга түлжүүлжэ та...һэн. Иигэжэ «Коммунизм» ...хозой хонишодой дунда ...ахи һүүри эзэлээ.

...нгэрөөшэ зун, намарай ... энэ отарынхид илангаяа ...ьяастай, оролдосотойгоор ...элжэ, хонин бүхэнөө һайса ...галуулаа, мяхажуулаа һэн. ...гээд нюль һарада бул...ень искусственна аргаар, ...-30 хоногой туршада үрэ...үлжэ дүүргэһэн.

...Шэнэ жэлдэ 700 эхэ хони...нь хүшэ шадал һайнтай ...лжэлгэдэ ороод, январь ...раһаа хойшо хурьгалжа ...лээ! 400-гаад хурьган аб...ад, гарза хоролтогүйгөөр ...жүүлэгдэнэ.

— Баргажанай алдарта хо...шон Шалсама Цыремпило...гай бэшэг уншажа, шэнэ бо..., эрмэлзэл, зориг түрөө...и. Хонин бүриһөө хурьга ...бол абахабди,—гэжэ хурь...ша басаган Рая Мурхонова ...атанайнгаа һаналые тодор...лон хэлэбэ.

Д. Доржиев.

...эдэ, Инзагата.

КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМЫЕ угтуулан

АЖАХЫН УРГАЛТАДА ЮУН ҺААД ХЭНЭБ?

Иимэ асуудал мүнөө колхоз, совхозуудай ажалшадай, нэн түрүүндэ коммунистнуудай ухаан бодолые эзэлнэ. Илангаяа хүдөө ажахыгаа саашадань хурдан түргэнөөр, аша үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхэ, хүдөө ажахые оньһожоруулха ба хими үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, түрүү дүй дүршэл зоримгойгоор хэрэглэхэ тушаа КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ пленум дээрэ хэлсэгдэхээ байхадань ажахы бүхэн, энээндэ харюусажа, дутагдалнуудаа усадхахын тула яаралтай хэмжээ абаха ушартай.

Худэриин совхоз үнгэрһэн жэлдэ ажахыгаа зарим тэды һэргээжэ шадаа. Аша үрэ ехые үгэхөөр тарялангаа хубаарилжа, шэниисын тарилгые 27,5 процентээр дээшэлүүлжэ, урда жэлэйхиһээ 12 мянга гаран центнер ехэ таряа суглуулһан юм. Тиигэжэ гүрэндөө таряа тушааха түсэбөө нилээд үлүүлһэн байна.

Коммунистнууд Будаев, Гонсорунов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг 6-дахи, 7-дохи гүүртэнүүд үнеэн бүриһөө 1586—1639 литр һү һаагаа. Совхозой 100 үнеэн бүриһөө 96 тугал абтажа, һү һаалга урда жэлэйхиһээ 28 процентээр дээшэлһэн. Хонишод Б. Цыбиков, Б.-С. Доржиев, Н. Цыбикжапова болон бусад үбэлжэлгэдөө эрхимээр бэлдэжэ, түл һайнаар абана.

Зүгөөр совхозой ажахыда хэрэглэгдээгүй арга боломжо олон. Илангаяа совхоз дотор экономическа хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Ажахыгаа олзо оршотойгоор ударидахын тула совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, коммунистнууд, бүхы эдэбхитэд үдэр бүриин анхарал табинагүй. Энээн дээрэһээ болоо, үхэр, хонидой үхэл гарзада орохо, малай һубайрха ябадал олон үзэгдэнэ. Тиимэһээ адуу малай тоо толгой олошоруулха, мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ.

Эдэ бүтэдэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд адууһа малдаа хүсэд хүрэхэ, һайн шанартай тэжээл бэлэдхэхэ асуудалые хаһа саг соонь шиидхэнэгүй. Баян ургаса үгэмөөр тэжээлэй ургамалнуудые шэлэн оложо, хүсэд хүрэхөөр таринагүй. Нугэ сабшалан үтэгжүүлхэ, уһалха хүдэлмэридэ анхарал табигдахаяа болижорхёо. Жэшээнь, Бодхон гэжэ газарта гектарай 40—60 центнер хүрэтэр үбһэ үгэжэ байһан сабшалангһаа мүнөө оройдоо 15—17 центнер үбһэ хуряана.

— Совхозоо гээгдэлһээ гаргахын тула хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри, экономическа һуралсал оролдосотойгоор эмхидхэхэ хэрэгтэй,— гэжэ үнинэй коммунист нүхэр Цагадаев, Бадмаев гэгшэд тон зүб ажаглалта хэдэг юм.

Мүнөө үедэ совхозой партком, партийна эхин организацинууд политическэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулна, социалис мүрысөө аша үрэ гарахаар эмхидхэжэ шаданагүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Партиин ЦК-гай болохоёо байгаа пленумые угтуулан эдэ бүхы дутагдалнуудаа усадхаха тушаа совхозой дирекци, партком зохихо хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

С. АРТАМОНОВ,
Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник манай штатна бэшэ корр.

Хөөрэлдэхэшье юумэн ехэ

Юрэдөө нэгэ совхоздо хүдэлжэ байгаад, сэдьхэлээ ханатар хөөрэлдэхэшье саг заримдаа олдодоггүй байжа магад. Суглархадаа һаалишад ажал тухайгаа һанал бодолоо андалдаха ёһотой ха юм. Тиимэл хадань энэ зураг дээрэ харуулагдаһан эхэнэрнүүд ажал хэрэг тухайдаа, һонин шэнэ юумэн тушаа мүнөө хөөрэлдэнэ хэбэртэй.

Эдэнэрнай Суулгын совхозой һаалишад гээшэ. Эдэнинэ совхозой дирекци, партком һаяхан суглуулжа, дэлгэрэнгы хөөрэлдөө хээ.

Эдэнэртэ зугаалха юумэн олон. Совхозой түбэй фермын һаалишан Бабасан Намжилова **(зураг дээрэ баруун гарһаа)** үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2591 литр һү һаагаа; Зандинай фермын Дулгар Цыренова **(дундахинь)** мүн лэ муу бэшээр ажаллажа, үнеэн бүриһөө 1660 литр һү һаанхай. Гашейн фермын эрхим һаалишан Маланья Иванова **(зураг дээрэ зүүн талын)** бусадһаа гээгдэнэгүй.

1963 оной дүнгөөр совхозой түбэй фермэ социалис мүрысөөндэ илажа, дирекциин, парткомой болон хүдэлмэришэдэй комитедэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ. Эрхим һаалишан Бабасан Намжилова нүхэдтөө өөрынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгөө.

1964 ондо манай дунда гээгдэлдэ ороһон фермэ байха ёһогүй, гэжэ совхозой малшад шиидэбэ.

Һалишан Б. Намжилова энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2600 литр. Д. Цыренова — 1900, М. Иванова — 1800 литр һү һааха уялга абанхай.

С. Цыдыпов.
авторай фото.
Мухар-Шэбэр.

ЛЕНИНЭЙ ГОРОДОЙ АЖАЛШАДТА

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет гайхамшагта үдэртэй—баатар -городой оршондо фашис сэрэгүүдэй бута сохигдоһоор хорин жэл гүйсэһэнтэй дашарамдуулан Ленинградай ажалшадые халуунаар амаршална.

Ажалдаа, коммунизмын түлөө манай агууехэ тэмсэлдэ ехэ амжалта туйлахыень ленинградайхидта хүсэнэбди, тэрэнэй мүнхэ габьяа манай Эхэ ороной түүхэдэ хэтэдээ орохол.

Ленинградые хамгаалһан баатарнуудта хэтэ мүнхын алдар соло!

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ.** | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.**

1964 оной январиин 27.

Советскэ правительствын МЕМОРАНДУМ

Буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгые болюулха, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха зорилготой хэмжээнүүд тухай СССР-эй правительствын Меморандумые СССР-эй түлөөлэгшэ С. К. Царапкин буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй заседани дээрэ Женевэдэ январиин 28-да уншаһан байна.

Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай түргэнөөр хэлсээ баталха гээшэ правительствануудай гол зорилго болоно гэжэ тоолохо зуураа, буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгые болюулха, уласхоорондын шахардуу шанга байдал саашадань һуларуулха зорилготой хэмжээнүүдые бэелүүлхэ тухай үгэеэ ойлголсохые Советскэ правительство дурадхана гээд Меморандум соо хэлэгдэнэ.

Меморандумай «Бусадай газар дээрэһээ хариин сэрэгүүдые гаргаха тухай» гэһэн гаршагтай нэгэдэхи пункт соонь иигэжэ заагдана. Европын гүрэнүүдэй газар дээрэһээ хариин сэрэгүүд гаргагдаа һаа, тусгаар шухала удха шанартай байха һэн. Тэндэ нэгэ талаһаа НАТО-гой оронуудай, нүгөө талаһаа Варшавска договорой оронуудай тон олон сэрэгүүд болон буу зэбсэг суглуулагданхай.

Асуудалые шиидхэхэ эгээн лэ таарамжатай замые—бусадай бүхы газар дээрэһээ хариин сэрэгүүдые бултыень гаргахые Советскэ Союз дурадхана. Хэрбээ бусадай газар дээрэһээ баруун гүрэнүүдэй сэрэгүүдээ гаргаха байгаа һаань, мүнөө өөрынгөө сэрэгүүдэй байһан тиимэ хариин гүрэнүүдэй газар дээрэһээ тэдэниие хүсэдөөр гаргахаар Советскэ Союз бэлэн байна.

Харин энэ шухала асуудалые баруун гүрэнүүдэй мүнөө дээрээ иимэ таатай һайнаар шиидхэхээр бэлэн бэшэ байгаа һаань, түрүүшээр али алиндаа тааруугаар бусадай газар дээрэхи хариин сэрэгүүдые үсөөрүүлхэ тухай унжагайрангүйгөөр үгэеэ ойлголсохые, удаань саашанхи алхамуудые хэһээр сэрэгүүдээ өөрынгөө ороной газар дээрэ хүсэдөөр оруулхые Советскэ правительство дурадхана. Советскэ Союз хадаа иимэ алхамуудые удаа дараалуулан хэжэ, сэрэгүүдээ оронойнгоо газар дээрэ хүсэдөөр оруулхаар бэлэн байна. ФРГ-дэхи, бусад оронуудтахи өөһэдынгөө сэрэгүүдэй тоое баруун гүрэнүүдэй хороожо эхилээ һаань, ГДР-эй болон Европын бусад гүрэнүүдэй газар дээрэхи өөрынгөө сэрэгүүдэй тоое иимээр хороожо орохоор Советскэ Союз бэлэн байна.

Меморандумай—«Гүрэнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ниитэ тоое хороохо тухай»—гэжэ хоёрдохи пункт соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Өөрынгөө зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоое Советскэ Союз саашадань үсөөрүүлжэ эхилээ гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев мэдүүлээ һэн. Баруун гүрэнүүдэй правительствануудай иимэ алхамуудые хэхэ байгаа гээшэ һаань, Советскэ правительство зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ тоое саашадань үсөөрүүлхээр бэлэн байна.

«Сэрэгэй бюджедүүдые хороохо тухай»—гурбадахи пункт соонь иигэжэ һануулагдана. Советскэ Союз һаяхан иимэ алхам хэжэ, өөрынгөө 1964 оной сэрэгэй бюджедые 600 миллион түхэригөөр нэгэ талаһаа хорооһон байна. Мүн США-гай правительство өөрынгөө сэрэгэй гаргашануудые зарим зэргээр хороохо хэмжээнүүдые абажа байна гэжэ мэдээжэ. Тиимэ болохолоороо, али али талаһаа сэрэгэй бюджедүүдые саашаланьхороохо тухай үгэеэ ойлголсохо таарамжатай эрхэ байдал мүнөө бии болонхой. Гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедүүдые 10—15 процентээр хороохо тухай үгэеэ ойлголсохые Советскэ правительство дурадхана.

«Бэе бэедээ добтололсохогүй тухай, НАТО-гой болон Варшавска договорой оронуудай хоорондо хэлсээ баталха тухай» — дүрбэдэхи пункт соонь иигэжэ заагданхай. Добтолон оролсохогүй тухай НАТО-гой гэшүүн гүрэнүүдтэй хэлсээ баталхаар бэлэн байһанаа Советскэ правительство дахяад элишэлнэ. Добтололсохогүй тухай хэлсээнэй түхэл янза тухай хэлэхэ болоо һаа, Советскэ правительствын һанамжын ёһоор тус асуудал шиидхэлгэдэ тиимэ ехэ бэрхэшээл тохёолдохогүй байна.

«Атомна зэбсэггүй зононуудые байгуулха тухай»—табадахи пункт соо иигэжэ заагдана. Ядерна тулалдаанай һүжэржэ болохоор тиимэ эгээн лэ аюултай районуудта, хамагай түрүүндэ, Европын түбтэ иимэ зоно байгуулха гээшэ онсо тусгаар удха шанартай гэжэ Советскэ правительство тоолоно. Хаана, хэзээ ядерна зэбсэггүй зононууд байгуулагдахаб, тиихэдэнь эдэ зононуудай ёһо гуримые сахиха уялга бэедээ даажа абахаар Советскэ правительство бэлэн байна.

«Ядерна зэбсэгэй саашадаа дэлгэрэлгые зайсуулха тухай»—зургаадахи пункт соо Советскэ правительство иигэжэ тэмдэглэнэ. Ядерна зэбсэгэй саашадаа дэлгэрэлгэһээ уламжалан, хүн түрэлтэндэ ямар ехэ аюул тохёолдожо болохоб гэжэ дэлхэй дээрэ мүнөө үедэ бүри үргэнөөр мэдэрдэг боложо байна. Энэ аюулые мүнөө дээрээ зайсуулха аргатай байхадань, тэрэниие туйлахын тулада али бүхы юумэ хэхэ гээшэ гүрэнүүдэй бултанайнь уялга болоно. Ядерна зэбсэгэй саашадаа дэлгэрхэ аргагүй болгохын тулада Советскэ правительство иигэжэ дурадхана. Тус асуудалаар хэлсээн баталагдаха ёһотой. Тэрэнэй ёһоор тус зэбсэгые, тэрэниие бүтээхэдэ хэрэгтэй мэдээнүүдые ямар нэгэн гүрэндэ сэхэ дамжуулан үгэлгэ хоригдохо, тэрэшэлэн ядерна зэбсэг иигэжэ дамжуулан үгэлгэ гү, али тэрэниие хэрэглэлсэхэ аргатай болохо ябадал ондоо аргаар, сэрэгэй бүлэглэлнүүдээр дамжуулагдан, жэшээлхэдэ, НАТО-гой олон талын хабаадалгатай ядерна хүсэнүүд гэдэгээр дамжуулагдан тараагдахагүй гэһэн дүрим хараалагдаһан байха зэргэтэй.

«Гэнтэ добтолгые зайсуулха хэмжээнүүд тухай»—долоодохи пункт соо иигэжэ һануулагдана. Бэе бэеынгэе урдаһаа хаража байдаг хоёр бүлэглэлдэ хамаатай оронуудай газар дээрэ ажаглалтын постнуудые байгуулха тухай Советскэ Союз дурадхал оруулаа һэн. Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха тусхай хэмжээ ябуулгануудтай, жэшээнь, Европын гүрэнүүдэй газар дээрэхи хариин сэрэгүүдые хороохо, ГДР-тэ болон ФРГ-дэ ядерна зэбсэг байлгахагүй гэһэн уялга абаха ябадалда тааруугаар иимэ постнууд байгуулагдаха ёһотой. Ажаглалтын постнууд дайнай аюулые зайсуулха талаар бусад тодорхой хэмжээнүүдтэй тааруугаар лэ байгуулагдаа һаа, ашатай туһатай байжа шадаха гээд Меморандум соо хэлэгдэнхэй.

«Бомбардировочно авиациие усадхаха тухай»—наймадахи пункт соо Советскэ правительство хадаа иимэ түхэлэй буу зэбсэг усадхаха тухай асуудал хаража үзэхөөр бэлэн байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

«Ядерна зэбсэг газар доро туршалгые хорихо тухай»—һүүлшын юһэдэхи пункт соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Ядерна зэбсэг зарим зэргээр хорихо тухай хэлсээе ядерна зэбсэг газар доро туршалгада хамаадуулха тушаа үгэеэ ойлголсохоор бэлэн байһанаа Советскэ правительство хамагай түрүүндэ элирхэйлэн мэдүүлнэ. Агаарта, замбуулинай дайда, уһан доро шэнгеэр, мүн газар дорошье ядерна зэбсэг туршалгые элирүүлхын тулада уласхоорондын тусхай хиналта эмхидхэһэнэй хэрэг байхагүй гэжэ ажабайдал хүсэдөөр гэршэлэн харуулаа гээд Меморандум соо тэмдэглэгдэһэн байна.

Иимэ юумые Советскэ правительствын хараадаа абадаг байһаниинь ойлгосотой гээд Меморандумай түгэсхэлдэ заагдана. Буу зэбсэг бодотоор хуряаха хэмжээнүүдые хараалһан хэлсээ баталхадаа эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлгын хойноһоо хиналта хэхэ али алиндаа таарамжатай зохихо арганууд тухай үгэеэ ойлголсолго туйлагдаха ёһотой.

Советскэ правительствын һанамжын ёһоор энэ Меморандум соо дурсагдаһан хэмжээнүүд бэелүүлэгдээд байгаа һаа, уласхоорондын шахардуу шанга байдал саашадань горитойгоор һуларуулхаһаа гадна, гол зорилго шиидхэхэ—буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха замаар хэгдэһэн горитойхон алхам боложо үгэхэ һэн.

(ТАСС).

Шэнэ газарай шэнэ совхоз

АШХАБАД, (ТАСС-ай корр.). Тедженскэ үйлэдбэриин управленидэ хлопок ургуулдаг шэнэ совхоз эмхидхэгдээ. Эндэ хүнэй байха гэрнүүд, соёлой болон бусад байшангуудые хаһа болзор соонь бариһан юм. Мүн элдэб техникэ, хүдөө ажахын машинанууд болон үтэгжүүлгэнүүдээр тус ажахы хүсэд хангагданхай.

Совхозой газар Мургаб-Теджен гэжэ каналһаа уһалагдаха. Совхозой мэдэлдэ үгтэһэн хэдэн мянгаад гектар шэнэ газарай 800 гектартань хлопок тарихаар хараалагдана. Мүнөө үедэ механизаторнууд хабарай халуун хаһада газараа бэлдэжэ байнхай.

№ 9 совхоз хадаа 800 километр утатай Каракумай каналай хоёр талаар нэмжыһэн Туркменистанай шэнэ газарта хлопок ургуулдаг ажахынуудай зургаадахинь болобо.

УРГАЛТА, ДЭБЖЭЛТЫН АЛХАМУУД

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэл

Буряадай АССР-эй арадай ажахые 1963 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд

I. Промышленность

...Буряадай АССР-эй промышлен...ость продукци бүхы дээрэнь гарга...түсэбөө 102 процент, тэрэ тоодо ...ряадай АССР-эй газар дээрэ бай... аад, Зүүн-Сибириин совнархозой ...элэй предприятинууд—103 про...нт, Буряадай АССР-эй Министр...үдэй Соведэй мэдэлэй промыш...ность—103 процент дүүргээ.

1962 онойхитой сасуулбал, про...ленна продукци гаргалга 9 процентээр, тэрэ тоодо: Зүүн-Сибириин совнархозой предприятинуудта—10 процентээр, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленностьда—5 процентээр нэмэһэн байна.

Зүүн-Сибириин совнархозой тус тус комбинадууд, предприятинууд, мүн министерствэнүүд болон зургаанууд 1963 ондо продукци бүхы дээрэнь гаргаха түсэбөө иимээр дүүргээ:

	Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ проц.	1962 онойхитой сасуулхада, 1963 онойхи проц.
...ч-Сибириин совнархозой ...чнадууд, промышленна предприятинууд		
...омбинат	106	102
...ий ключ» гэжэ карьерэ	108	135
...уурай шахтоуправлени	103	99,0
...приискнүүдэй управ...	110	105
...ина» завод	106	121
... завод	100	118
...ка» завод	102	147
...одо дархалалгын	104	113
...э металл		
...завод	107	98
...оилгын завод	102	127
...тодо болбосо...	102	103
...зт	104	109
Улаан-Үдын шэлэй завод	106	97
Тимлюгэй цементно-шиферпэ завод	101	98
Татауровай барилгын материалнуудай комбинат.	92	107
Улаан-Үдын хирпиисын завод	100,3	97
Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат	100,5	117
Улаан-Үдын ликеро-архиин завод	94	108
Улаан-Үдын спиртын завод	102	80
Бэшүүрэй саахарай завод	130	119
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика	103	110
Хяагтын ээрэлгэ-трикотажна фабрика	101	107
Хяагтын гуталай фабрика	102	120
Сүхын арһанай завод	110	99
Улаан-Үдын һэеы гуталай фабрика	102	97
Улаан-Үдын оёдолой фабрика	101	73
Галуута-Нуурай оёдолой фабрика	100	174
Байкалорыбтрест	112	88
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность.	103	105
Тэрэ тоодо:		
Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй промышленностиин министерство	104	106
Хүн зониие ажаһуудалай талаар хангаха управлени	102	105
Республиканска министерствэнүүдэй, зургаануудай мэдэлэй промышленность.	99,0	105
Тэрэ тоодо:		
Улаан-Үдын тээрмын комбинат	**102**	**99,0**
Буряадай АССР-эй Культурын министерствын промышленна предприятинууд	**106**	103
Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод	**100,4**	108
«Сельхозтехникын» Буряадай республиканска нэгэдэл	**101**	107
һү бэлэдхэхэ, буйлуулха талаар Буряадай республиканска управлени	93	107
«Главвостоксибстройн» предприятинууд	96	101
Тэрэ тоодо:		
«Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	89	99,6
Буряадай барилгын управлени	100,7	103
«Бурятцелинстрой» трест	75	74
Ниитэ союзна министерствэнүүдэй, зургаануудай мэдэлэй промышленность.	104	110
Тэрэ тоодо:		
Улаан-Үдын локомотиво-вагон заһабаридаг завод	105	109
Таловска түмэр-бетон конструкторнуудай завод	94	141
«Бурятэнерго» управлени	105	110

Продукци бүхы дээрэнь гаргаха түсэбөө дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн аад, совнархозой, министерствэнүүдэй, зургаануудай доро дурсагдаһан предприятинууд зарим түхэлэй промышленна продукци гаргаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Жэшээлхэдэ, «Теплоавтоматика» завод эбхэрдэг кровать гаргаха түсэбөө; Селендумын модо дархалдаг станогуудай завод—шэрэм шудхалаа. ЦКБ—3 гэжэ узелнуудые; Кировэй нэрэмжэтэ металл зүйлнүүдые гаргадаг завод—шаажан гүйлгэһэн амһартануудые (гүсэнүүдые, улхан, бидон, бочогуудые) гаргаха; Элхиин авто-заһабарилгын завод—автомашинануудай, юумэ үргэдэг крануудай капитальна заһабариин талаар; Буряадай мебельно-модо болбосоруулдаг комбинат—стул, шкаф, диван гаргаха; «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд хэрэглэлэй модо шэрэхэ, модо хюрөөдэхэ, мебель бүтээхэ, шахтануудай тулгануудые бэлэдхэхэ; Улаан-Үдын хирпиисын завод хирпиисэ болон шлакоблок; Хяагтын ээрэлгэ-трикотажна фабрика—трикотаж дотор хубсаһа гаргаха; Хяагтын гуталай фабрика—арһан гутал оёхо; Улаан-Үдын һэеы гуталай фабрика—валенка гаргаха түсэбүүдээ дүүргээгүй.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй промышленностиин министерство овощиин консервэ, крахмал гаргаха; хүн зониие ажаһуудалай талаар хангаха управлени мебель, хирпиисэ, шлакоблок гаргаха, гутал оёхо, трикотаж дотор хубсаһа гаргаха түсэбүүдээ дүүргэжэ шадаагүй.

Республиканска министерствэнүүдэй болон зургаануудай предприятинууд сооһоо зарим түхэлэй промышленна продукци гаргаха түсэбүүдээ иимэ предприятинууд дүүргээгүй: Культурын министерствын промышленна предприятинууд—ном, журнал, газетэ, зураг зуража гаргаха түсэбүүдээ; Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод—ТДТ, ДТ маркын тракторай капитальна заһабаринуудые хэхэ түсэбөө; «Сельхозтехникын» Буряадай республиканска нэгэдэлэй промышленна предприятинууд трактор, тракторна двигатель болон автомобильнуудые заһабарилха; Буряадай барилгын управлениин предприятинууд—хирпиисэ, шлакоблок, сонхын болон үүдэнэй блогуудые гаргаха түсэбөө дүүргээгүй.

Ниитэ союзна министерствэнүүдэй зургаануудай мэдэлэй промышленна предприятинууд сооһоо Улаан-Үдын локомотиво-вагон заһабарилха завод хэбтэ сохиһон, мүн шэнгэн булад гаргаха түсэбөө дүүргээгүй.

1963 ондо гол шухала түхэлэй промышленна продукци иимэ хэмжээтэйгээр бүтээгдээ:

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

УРГАЛТА, ДЭБЖЭЛТЫН АЛХАМУУД

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэл

Буряадай АССР-эй арадай ажахые 1963 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дунгүүд

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

	1963 ондо бүтээгдэhэниинь	1962 онойхитой жэшэхэдэ, 1963 онойхи проц.
Нүүрhэн—миллион тонноор	0,9	98
Хэрэглэлэй модо шэрэлгэ (колхозуудай шэрэhые оруулалсангүй) миллион кубическа метрээр	3,6	105
Хюрөөдэhэн модон (колхозуудай хюрөөдэhые оруулангүй) — мянган кубическа метрээр	1004	103
Хирпиисэ (колхозуудай сохиhые оруулангүй)—миллион хэhэгээр	75,1	101
Цемент	—	97
Шифер — миллион хэhэг условно плиткээр	150,7	100
Хабсаргагдадаг түмэр-бетон конструкцинууд, детальнууд — мянган кубическа метрээр	85,8	120
Сонхын шэл — миллион дүрбэлжэн метрээр	7,5	94
Ноohон бүд — мянган дүрбэлжэн метрээр	2084	101
Трикотаж дотор хубсаhан — мянган хэhэгээр	2305	108
Трикотаж гадар хубсаhан—мянган хэhэгээр	444	111
Арhан гутал — мянган паараар	141	97
Валенка гутал—мянган паараар	271	98
Хубсаhа угаадаг машинанууд — мянган хэhэгээр	111	119
Автомобиль дээрэ тодхогдоhон кран—хэhэгээр	447	110
Мебель (түмэр кроватьгүйгүүр) миллион түхэригөөр	4,8	112
Түмэр кровать—мянган хэhэгээр	107	141
Мяхан (гүрэнэй нөөсэhөө)—мянган тонноор	34,4	119
Колбаса—мянган тонноор	10,1	115
Загаhа барилга—мянган тонноор	5,7	94
Малай тоhон (гүрэнэй нөөсэhөө) —мянган тонноор	2,5	109
hайхан hүөр буйлуулагдаhан продукци, hүндэ оруулжа тоолоходо—мянган тонноор	26,3	100
Кондитерскэ зүйл—мянган тонноор	4,4	113
Элдэб түхэлэй консервэ — миллион условно б...хаар.	39,5	118

Республикын промышленностьда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 102 процент, тэрэ тоодо республикын газар дээрэ байдаг аад, Зүүн-Сибириин совнархозой мэдэлэй предприятинуудта — 101 процент, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленностьда—104 процент дүүргэгдээ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө «Буряткабель» завод, hэеы гуталай фабрика, Буряадай барилгын управлени дүүргээгүй.

1962 онойхитой жэшэбэл, республика дотор бүхы дээрээ ажалай бүтээсэ 7 процентээр дээшэлээ.

Үйлэдбэриин хүдэлмэриие саашадань оньhожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ, тэрэшэлэн түрүү технологи нэбтэрүүлхэ талаар республикын промышленна предприятинууд 1963 ондо хүдэлмэри хэhэн байна.

Республикын машина бүтээлгын болон металл болбосоруулдаг предприятинуудта 93 хэhэг металл отолдог станогууд, кузнечно-прессовэ, шудхалаагай, модо болбосоруулгын, бусад технологическа түхеэрэлгэнүүд нарижуулан hайжаруулагдаа.

Жэшээлхэдэ, машина бүтээлгын предприятинуудта хубсаhа угаадаг машинын подшипнигууд капронhоо бүтээгдэдэг болоо, ЦНА-40 гэжэ шэнэ станок туршажа үзэхын тулада бүтээн гаргагданхай.

Үзелнууд болон агрегадуудые хабсарха хүдэлмэри оньhожоруулагдажа, поточно лининүүд хэрэглэгдэдэг болоо, фрезернэ оньhо түхеэрэлгэнүүд улам нарижуулан hайжаруулагдаа.

Эдеэ хоолой промышленностьда оньhожоруулагдаhан поточно лини колбасагай заводой машинна болон түүхэй эдэй отделенинүүдтэ хэрэглэгдэдэг болоо. СНУ—25-пай үhанай хэм хэмжээе тодорхойлдог сигнализаторнууд ашаглалгада үгтөө. Ой модоной болон модо болбосоруулгын промышленностиин талаар модо шэрэдэг харгынуудай доодо складуудта, модо буулгадаг баазануудта модо ашалга оньhожоруулагдаа.

Үйлэдбэриин хүдэлмэри оньhожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ талаар түсэбөө промышленностиин тус тус hалбаринуудай зарим предприятинууд дүүргээгүй.

Жэшээлхэдэ, ой модоной болон модо болбосоруулгын промышленностиин модо бэлэдхэлгын предприятинуудта, модо буулгадаг баазануудта автомат шахуу лининүүд хэрэглэгдээгүй, үүдэнүүдые бүтээжэ гаргаха хэрэгтэ автомат шахуу лининүүд мүн лэ нэбтэрүүлэгдээгүй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 7 мянга шахуу ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад үйлэдбэриие нарижуулан hайжаруулха зорилгоор 11 мянга гаран уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулаа. 7 мянга гаран ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын дурадхалнууд арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдээ. Энэ хадаа условноор жэлэй турша соо 4 миллион шахуу түхэригэй алмалта үгэхэ байна.

II. Хүдөө ажахы

Үнгэрэгшэ жэлдэ совхозууд болон колхозууд 33 мянган гектар шэнэ болон боро газар хахалаа, хабарай тарилгын түсэб дүүргээ, тарилгын талмай үргэдхөө, үрэ ехэтэй зарим ургамалнуудые бүхы дээрэнь хуряажа абалгые дээшэлүүлээ.

Бүхы ургамалнуудай тарилгын талмай республика дотор хамтадаа 800 мянган гектар боложо, урдахи жэлэйхидээ орходоо 73 мянган гектараар, 1958 онойхитой сасуулбал —207 мянган гектараар нэмэhэн байна.

Ороohото, ороohото-бобово ургамалнуудай тарилгын талмай 1962 ондо 464 мянган гектар байгаа hаа, 560 мянган гектар хүрэтэр нэмэhэн байха юм.

Газар ашаглалгые hайжаруулха талаар республикын совхозууд болон колхозууд саашанхи алхам хээ. Ургаса багатай, үнэтэ бэшэ ургамалнуудай талмайе бага болгоhоной, тэрэшэлэн шэнэ газар саашадань хахалhанай ашаар 1962 онойхитой жэшэбэл, ашаг ехэтэй ургамал болохо шэниисын тарилгын талмай 100 мянган гектараар, горохой—14 мянган, кукурузын—4 мянган, хартаабхын—мянган гектараар нэмээhэн байна.

1963 ондо совхозууд болон колхозуудай хахалагдадаг газарай 62 процентдэнь ороohото ургамалнууд, тэрэ тоодо 41 процентдэнь шэниисэ, 9 процентдэнь—ешмээн, 6-дань—обёос, 3-дань ороohото-бобово ургамал, бусад 3 процентдэнь ондоо ороohото тараан таригдаhан байгаа; пропашной ургамалнууд хахалагдадаг газарай 12 процентые, тэрэнэй 8-ыень кукуруза, 13-нь ногоон (тэрэ тоодо үбhэндэ, силостэ, ногоон тэжээлдэ болон бэлшээридэ хэрэглэхын тулада таригдаhан ороohото ургамалнууд); 13 процентнь паар болгогдоhон, хэрэглэгдэнгүй үлэhэн байна.

Гэбэшье, хахалагдадаг газарые бүри hайнаар ашагладаг болохо хүдэлмэри үшөөл түгэсхэгдөөгүй. Тарилгымнай талмайн хубааралгые абажа үзэбэл, хартаабха, ороohото-бобово ургамалнууд, саахарай свёкло, овощ үшөөл багаар таригдана.

Тарилгын талмайн нэмэhэнэй, хубааралгынь hайжарhанай, тэрэшэлэн агротехникын бүри hайнаар сахигдаhанай ашаар 1962 онойхитой сасуулбал, 1963 ондо республика соо ургаса бүхы дээрэнь хуряажа абалга дээшэлээ: ороohото тараан бүхыдөө 7 процентээр, тэрэ тоодо шэниисэ 18 процентээр, ороohото-бобово ургамалнууд—2 шахуу дахин, хартаабха—10 процентээр, овощ—22 процентээр ехээр хуряажа абтаа.

Сагай уларилай муу байгаашье hаа, үнгэрэгшэ жэлдэ бүхыдөө 324 мянган тонно шэниисэ, 13 мянган тонно горох хуряажа абтаhан байна. Эды шэнээн хэмжээнэй шэниисэ болон горохые республика урда тээнь хэзээдэшье хуряажа абаагүй юм.

Гэхэтэй хамта республикын совхоз, колхозуудта тараанай гектар бүриhөө ургаса бүхы дээрэнь, мүн дунда зэргээр хуряажа абалга түсэбөөр хараалагдаhанhаа бага байгаа.

Ороohото ургамалнуудые бүхы дээрэнь хуряажа абаха, ургаса дээшэлүүлхэ түсэбүүдээ имагтал Баргажанай үйлэдбэриин управлениин совхозууд болон колхозууд дүүргэhэн байха юм. Овощ бүхы дээрэнь хуряажа абаха, ургасыень дээшэлүүлхэ түсэбые Зэдын, Түнхэнэй, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленинүүдэй, мүн Баунтын аймагай ажахынууд дүүргэжэ шадаа. Хориин, Зэдын, Хяагтын, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленинүүдэй совхозууд болон колхозууд 1963 ондо ороohото тараанhаа эгээн лэ бага ургаса абаhан байна.

Газар тараалангай гол продуктнуудые 1963 ондо гүрэн эды шэнээн хэмжээтэйгээр худалдажа абаа:

	1963 ондо бүхы түхэлэй ажахынуудта худалдажа абтаhаниинь (мянган тонноор)	1963 ондо худалдажа абтаhаниинь процентээр: 1962 онтой сасуулхада	1963 онoй түсэбтэй сасуулхада
Ороohото ургамалнууд	44,7	128	175
Саахарай свёкло	11,9	84	59
Хартаабха	15,3	155	127
Овощ	10,6	126	82

1963 ондо республика дотор 1962 онойхидо орходоо 31,4 мянган тонноор ехэ ороohо тараан, 5,5 мянган тонноор ехэ хартаабха, 2,2 мянган тонноор ехэ овощ худалдажа абтаа. 2,2 мянган тонноор бага саахарай свёкло худалдажа абтаа. Гүрэндэ хартаабха худалдаха түсэбөө Хориин, Кабанскын үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынууд, саахарай свёкло, овощ худалдаха түсэбөө Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынууд дүүргээгүй.

Совхозууд болон колхозуудай материально-техническэ үндэhэ hуури улам саашадаа бэхижүүлэгдээ.

Совхозууд болон колхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ даб дээрэхи мэдээнэй ёhоор 948 шэнэ трактор (бодото единицээр), 364 тараа хуряадаг комбайн, 280 ашаанай болон тусхай автомобильнуудые; нилээд олон тоото бусад машинанууд, багажа хэрэгсэлнүүд болон түхеэрэлгэнүүдые —дүн хамта дээрээ 6452 мянган түхэригтэ худалдажа абаа.

Совхозууд болон колхозууд условно хахалалгада оруулхада 3417 мянган гектар тракторна хүдэлмэри бүхы дээрээ хээ. Энэнь 1962 онойхиhоо 8 процентээр ехэ байна.

Тараа хуряадаг комбайнай жэлэй бүтээсэ 1962 онойхитой сасуулхада багаханаар дээшэлжэ, 270 гектар болоо.

Совхозууд болон колхозууд полинууд болон сабшалан дээрээ 869 мянган тонно наг шэбхэ гаргаа, пропашной болон ороohото ургамалнуудайнгаа тарилга дээрэ 5753 тонно минеральна үтэгжүүлгэ тараагаа. 1962 онойхитой сасуулхада наг шэбхэ гаргалга—24 процентээр, минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэлгэ—4 дахин нэмэhэн байха юм. 1964 ондо тарилга хэхын тулада 170 мянган гектар намарай паар хахалагдаа, энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 2 шахуу дахин ехэ болоно.

Мал ажалай продуктнууд эды шэнээн хэмжээтэйгээр абтаа:

	1958 он	1962 он	1963 он	1963 он процентээр: 1958 онтой сасуулхада	1962 онтой сасуулхада	1963 онoй түсэбтэй сасуулхада
Бүхы түхэлэй ажахынуудта						
Мяхан (үүсэлэгдэhэн) — мянган тонноор	28,1	37,0	36,4	130	98	—
hүн — мянган тонноор	167,1	166,5	170,6	102	102	—
Үндэгэн — миллион монсогороор	77,3	108,5	111,1	144	102	—
Ноohон—тонноор	3335	4091	3934	118	96	—
Совхоз, колхозуудта						
Мяхан (үүсэлэгдэhэн) — мянган тонноор	14,8	21,9	21,5	145	98	81
hүн — мянган тонноор	86,6	95,3	100,2	116	105	82
Үндэгэн — миллион монсогороор	6,6	12,2	15,9	241	130	77
Ноohон—тонноор	3119	3810	3630	116	95	91

Долоон жэлэй үнгэрhэн табан жэлэй турша соо бүхы түхэлэй ажахынуудта мяха абалга 30 процентээр, hү—2 процентээр, үндэгэ—44 процентээр, ноohо (бодото шэгнүүрээр)—18 процентээр нэмээ. 1962 онойхитой сасуулбал hү hаалга, үндэгэ абалга оройдоол 2 процентээр дээшэлээ; мяха болон ноohон 1962 онойхиhоо жаахан багашагаар абтаа.

Республика дотор 1963 ондо мал ажалай продукт иимэ хэмжээтэйгээр абтаа: условноор хахалагдадаг газарай 100 гектар бүридэ—28,8 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүридэ—6,1 центнер годод мяхан болон саала абтаа. Бүхы эдлүүриин газарай 100 гектарта 65,4 центнер hүн hаагдаа, 151 килограмм ноohон хайшалагдаа; ороohото ургамалнуудай тарилгын 100 гектар бүридэ—23,9 мянган үндэгэн абтаа.

Совхоз, колхозууд 1962 онойхитой сасуулбал hү hаалгые 5 процентээр, үндэгэ абалгые—30 процентээр дээшэлүүлээ; мяха абалга, ноohо хайшалалга зарим зэргээр хорөhон байна. Тиихэдэ мал ажалай продукци абаха жэлэй түсэб нилээд дутуугаар дүүргэгдэhэн байха юм.

Совхоз, колхозуудта hү hаалга нэгэ үнеэндэ абажа үзэбэл, 1962 онойхитой сасуулхада, 2 процентээр хорожо, 1192 килограмм болоhон байна.

Мал ажалай продуктнуудые элбэгээр абахын тулада бии байhан арга боломжонуудаа олон совхоз, колхозууд hулаар ашаглаhан байна.

Мал ажалай гол продуктнуудые гүрэн эды шэнээн хэмжээтэйгээр худалдажа абаа:

	1958 он	1962 он	1963 он	1963 он процентээр: 1958 онтой сасуулхада	1962 онтой сасуулхада	1963 онoй түсэбтэй сасуулхада
Бүхы түхэлэй ажахынуудта						
Мал, шубуун (амидын шэгнүүрээр) —мянган тонноор	29,2	39,3	43,6	149	111	95
hүн — мянган тонноор	61,8	76,8	81,3	132	106	83
Үндэгэн — миллион монсогороор	8,9	16,7	18,5	208	111	103
Ноohон (зачётно шэгнүүрээр)—тонноор	3764	4724	4737	126	100	91
Совхоз, колхозуудта						
Мал, шубуун (амидын шэгнүүрээр) — мянган тонноор	22,0	36,1	36,4	165	101	86
hүн — мянган тонноор	60,2	73,4	78,1	130	106	83
Үндэгэн— миллион монсогороор	5,1	11,5	13,0	255	113	92
Ноohон (зачётно шэгнүүрээр)—тонноор	3475	4351	4397	127	101	89

Гүрэн 1962 онойхидо орходоо мал 4,3 мянган тонноор, hү—4,5 мянган тонноор, үндэгэ—1,8 миллион монсогороор, ноohо—13 тонноор ехые худалдажа абаа. Гэбэшье гүрэндэ hү, мяха, ноohо худалдаха, тушааха түсэб дүргэгдээгүй. Тиихэдэ Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозууд гүрэндэ мал, үндэгэ, ноohо худалдаха; Кабанскын болон Баунтын аймагуудай ажахынууд — мал тушааха; Баргажанай, Хяагтын, Зэдын, Хориин, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай ажахынууд — үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые дүүргээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ гүрэнэй худалдажа абаhан хүдөө ажахын продуктнуудай: ороohо тараанай болон саахарай свёклын 100 процентые, хартаабхын—68 процентые, овощой —97 процентые, мяханай—90 процентые, hүнэй—99,6 процентые, үндэгэнэй—73 процентые, ноohоной—94 процентые колхоз, совхозууд болон гүрэнэй бусад ажахынууд тушааhан байна.

1964 оной январиин 1-нэй байдалаар хэгдэhэн бүридхэлэй даб дээрэхи мэдээнэй ёhоор малай болон шубуунай тоо иимэ болоо:

	Мянган толгойгоор	1963 он процентээр: 1958 онтой сасуулхада	1962 онтой сасуулхада	1963 оной түсэбтэй сасуулхада
Бүхы түхэлэй ажахынуудта				
Эбэртэ бодо мал	401,6	107	102	—
тэрэ тоодо үнеэд	154,3	110	103	—
Хони, ямаан	1487,9	103	99	—
тэрэ тоодо хонин	1472,4	105	99	—
Гахай	137,9	149	90	—
Адуу морин	57,1	80	100,5	—
Элдэб янзын шубуун	1239,7	104	86	—
Совхозууд болон колхозууд				
Эбэртэ бодо мал	280,6	120	103	98
тэрэ тоодо үнеэд	93,7	130	106	91
Хони, ямаан	1373,0	105	99,1	86
тэрэ тоодо хонин	1372,7	105	99,1	86
Гахай	74,0	157	90	74
Адуу морин	50,1	80	101	94
Бүхы янзын шубуун	310,8	143	83	64

Долоон жэлэй үнгэрhэн табан жэлэй турша соо республика дотор эбэртэ бодо малай тоо 26 мянган толгойгоор, тэрэ тоодо үнеэд 14 мянган толгойгоор; хонидой тоо—73 мянган, гахайн—45 мянган, шубуунай—48 мянган толгойгоор олон болоо; ямаанай болон адуу мориной тоо горитойгоор хороhон байна.

Бүхы түхэлэй ажахынуудта 1963 ондо эбэртэ бодо малай тоо ниитэ дээрээ 10 мянган толгойгоор, тэрэ тоодо үнеэд 5 мянган толгойгоор, олон болоо; адуу мориной тоо тэрэ хэм соогоо үлөө, гахайн, хони, ямаанай, шубуунай тоо зарим зэргээр хороо.

Совхоз, колхозуудай ниитын адуу малай гол түлэб үдэhэнэй ашаар республика дотор hүүлэй жэлнүүдтэ малай, шубуунай тоо олон болоhон байна бшуу.

Бии байhан тэжээлээ бүри үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тулада совхоз, колхозууд 1963 ондо урда жэлэйхидэ орходоо олоншог гахай болон шубуу голодоhондо гаргаhан байха юм. Энээнhээ уламжалан, 1962 онойхидо орходоо гахайн, шубуунай тоо хороо. Хониной болон адуу мориной тоо урда жэлэйнгээ хэмдэ шахуу үлөө, эбэртэ бодо малай тоо 9 мянган, тэрэ тоодо үнеэдэй—5 мянган, толгойгоор олон болоhон байна.

Ниитын эбэртэ бодо малай тоо толгойн республика дотор бүхыдөө олон болоhон, хониной, адуу мориной тоо толгойн хэмдээ үлэhэн болобошье, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй үйлэдбэриин управленинүүдэй хэдэ хэдэн совхоз, колхозууд эбэртэ бодо малай тоо толгойе; Кабанскын, Түнхэнэй, Хяагтын, Улаан-Үдын управленинүүдэй ажахынууд хониной тоо толгой; Мухар-Шэбэрэй, Хориин, Кабанскын үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынууд — адуу мориной тоо үсөөрүүлээ.

Олон совхоз, колхозууд эхэ малаа олоор hубайруулаа, гарзалуулаа, ниитынгээ мал hүрэгэй ашаг шэмэ үгэлгые зарим зэргээр доошолуулhан байха юм.

Республикын совхоз, колхозууд ниитын адуу малай тоо толгойе олошоруулха түсэбөө 1963 ондо дүүргээгүй.

1963 ондо ниитын адуу малай тоо олон болгохо талаар тогтоогдоhон түсэбые: эбэртэ бодо малаар имагтал Баргажанай, Зэдын үйлэдбэриин управленинүүдэй, Баунтын аймагай совхоз, колхозууд, гахайгаар—Түнхэнэй болон Баргажанай үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынууд дүүргэhэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ совхоз, колхозууд ниитынгээ мал ажалда үбhэ тэжээл (тэжээлэй единицээр) 1962 онойхидо орходоо 13 процент багаар бэлдэhэн байгаа. 507 мянган тонно, тэрэ тоодо 330 мянган тонно кукурузын, силос дарагдаhан байха юм. Энэ хадаа 1962 онойхидо орходоо 31 процентээр бага болоно. Нэгэ үнеэн бүридэ 5,4 тонно, тэрэ тоодо 3,5 тонно кукурузын, силос дарагдаhан байгаа бшуу.

Мал ажалай хүдэлмэриие оньhожоруулха талаар ехэ юумэн хэгдээ. 56 мянган толгой эбэртэ бодо малай, 36 мянган толгой гахайн, 47 мянган толгой шубуунай байдаг байрануудта үhа оньhон аргаар дамжуулдаг болоhон байна.

3 мянган толгой эбэртэ бодо малай, 9 мянган толгой байдаг гахайн фермэнүүдтэ тэжээл оньhон аргаар үгэхэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо; 6 мянган толгой эбэртэ бодо малай, 9 мянган толгой гахайн байдаг фермэнүүдэй байрануудhаа шэбхэ шабааhаниинь оньhон аргаар гаргагдадаг болоо.

14 мянган толгой үнеэ hааха машинанууд тодхогдоо. Гэбэшье 1964 оной январиин 1-дэ совхоз, колхозуудта үнеэ hааха 357 машинын бии байгаашье hаа, оройдоол 4 мянган үнеэн гү, али бүхы үнеэдэй 5 процентнь оньhон аргаар hаагдадаг байна бшуу.

Газар тараалангай болон мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр худалдадаг болоhоной, хартаабхын, саахарай свёклын, хүдөө ажахын бусад зарим продуктнуудай худалдан абалгын сэнгэй нэмэжэ дээшэлүүлэгдэhэнэй ашаар колхозуудай мүнгэн олзо дээшэлhэн байна; даб дээрэхи мэдээнэй ёhоор олзонуудынь 38 миллион үлүүтэй түхэриг боложо, жэлэй турша соо 7 процентээр нэмэhэн байна.

1964 ондо тарилга хэхын тулада совхоз, колхозууд 1963 онойхидо орходоо 14 процентээр ехэ хабарай ороohото болон ороohото-бобово ургамалай үрэhэ, тэрэ тоодо хоёр дахин ехэ ороohото-бобово ургамалай үрэhэ, 43 процентээр ехэ хартаабхын үрэhэ хааhан байна. Гэхэ зуура, үрэhэнэй хартаабхын хэрэглэмжын оройдоол гурбанай хоёр болохоор хартаабха хаагданхай.

III. Транспорт

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделени 1963 ондо ашалгын түсэбые 102 процент, тэрэ тоодо шулуу нүүрhэ ашаха—106 процент, модо—110 процент, минерально-барилгын материалнуудые—97 процент, тараа талха—106 процент, эдеэ хоолой зүйл болон арадай хэрэглэлэй промышленна эд бараа ашаха түсэбөө—92 процент дүүргээ.

РСФСР-эй Автомобильна транспортын болон шоссейнэ харгын министерствын Буряадай автомобильна управлени ниитын хэрэглэмжын автомобильна транспортаар ашаа шэрэхэ жэлэйнгээ түсэбые 100,[…] цент, ашаанай эрьесын түс[…] 106 процент, пассажирнуудые […] түсэбые—104 процент д[…] 1962 онойхитой сасуулбал у[…] ниин шатаар ашаа шэрэлгэ 2[…] центээр доошолоо, ашаанай […] 14 процентээр дээшэлээ, пас[…] нуудые зөөлгэ 19 процентээр […]

Улаан-Үдэ городой трамвай […] ондо түлөөhэтэйгөөр 23 м[…] үлүүтэй хүниие шэрэhэн […] 1962 онойхидо орходоо 9 п[…]тээр олон хүн зөөгдэhэн байх[…]

IV. Капитальна барилга

1963 ондо бүхы республика дотор капитальна барилгада гүрэнэй зүгhөө мүнгэ hомололго 1962 онойхитой сасуулбал 3 процентээр нэмэhэн, тэрэ тоодо гэр байра барилгада мүнгэ hомололго 7 процентээр доошоо ороhон байна.

Буряадай АССР-эй газар дээрэ байдаг аад, Зүүн-Сибириин совнархозой мэдэлэй предприятину[…] лон барилгануудтахи капиталь[…] рилгада 1963 ондо мүнгэ hом[…] 1962 онойхитой сасуулбал […] центээр, тэрэ тоодо гэр байра […]гын талаар 6 процентээр, х[…] байха юм.

Капитальна барилгада мүн[…]мололгын жэлэй түсэб иимээр […]гэдээ:

Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр		Тэрэ тоодо: Гэр байрын барилга	hургуули эмнэлгын зүрга…
Республика дотор бүхыдөө	90	97	94
тэрэ тоодо:			
Зүүн-Сибириин совнархозой предприятинууд болон организацинууд	84	99,9	[illegible]
Нютагай Соведүүдэй предприятинууд	100,3	98	[illegible]
«Главвостоксибстройн» предприятинууд	77	97	[illegible]

Предприятинууд болон эмхи зургаанууд гүрэнэй мүнгэ зөөреэр 1963 ондо хамта дээрээ 142 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые ашаглалгада үгэжэ, жэлэйнгээ түсэб 73 процент, тэрэ тоодо Зүүн-Сибириин совнархозой предприятинууд 64 мянга үлүүтэй дүрбэлжэн метр талмайтай гэр барижа, жэлэйнгээ түсэб 73 процент дүүргээ; нютагай Соведүүдэй предприятинууд 26 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр […]лалгада оруулжа, жэлэйнгээ 59 процент дүүргэhэн байна.

Республикын хүн зон өө[…] мүнгэ зөөреэр, гүрэнэй уры[…]жын мүнгөөр хамта дээрээ 43 […] гаран дүрбэлжэн метр тал[…] байрын гэрнүүдые баряа.

Республикын подряд абадаг […]низацинууд барилга-хабсар[…] хүдэлмэриин жэлэй түсэбые 8[…] цент дүүргээ.

V. Худалдаа наймаа

Гүрэнэй болон эд хэрэглэгшэдэй кооперациин худалдаа наймаанай худалдаhан эд бараанай хэмжээн 1963 ондо 307,8 миллион түхэриг, тэрэ тоодо эд бараа худалдалгын хэмжээн 284,6 миллион түхэриг, ниитын эдеэ хоолой наймаалалга 23,2 миллион түхэриг болоhон байна.

Тэрээнhээ гадна эд хэрэглэгшэдэй кооперациин комиссионно наймаагаар дамжуулагдан 3,5 миллион түхэригэй хүдөө ажахын продукт худалдагдаа.

1962 онойхитой сасуулбал […]нэй болон кооперативна ху[…] наймаанай худалдаhан бутархай бараан 4,5 процентээр ехэ бо[…]

Хүдөө нютагта наймаа хэ[…] хэрэглэгшэдэй кооперацы […] онойхитой сасуулбал 1,3 проц[…] ехэ бутархай эд бараа худалд[…]

1963 ондо гүрэнэй болон […]ративна худалдаан наймаа хэ[…]сэбөө 99,1 процент дүүргэбэ.

Наймаа хэхэ түсэбүүдээ ху[…] наймаанай тус тус организац[…]нимээр дүүргээ:

Худалдаа наймаанай организациин нэрэ	1963 оной түсэбэй дүү[…] процентээр
Буряадай АССР-эй Худалдаа наймаанай министерство	100,7
тэрэ тоодо:	
Горпромторг	102
Горпищеторг	100,4
Универмаг	96
Столовонуудай трест	101
ОРС-нууд болон продснабууд	99,3
тэрэ тоодо:	
Совнархозой УРС	99
Буркоопсоюз	97

VI. Культурна байгуулалта, элүүрые хамгаалга

Республикын юрэнхы эрдэмдэ hураха бүхы hургуулинуудай hурагшадай тоо, хүдэлмэришэн, хүдөө залуушуулай hургуулинуудай, ехэ наhатайшуулай заочно hургуулинуудай hурагшадай тоое оруулалсахада, энэ hуралсалай жэлэй эхиндэ 177,4 мянган хүн боложо, үнгэрэгшэ hуралсалай жэлэйхидэ орходоо 6 процентээр олон болоо.

Дунда hургуулинуудые хоёр мянга 600 гаран хүн дүүргэжэ, болбосоролой аттестадуудые абаа.

Буряадай АССР-эй дээдэ болон тусхай дунда hуралсалай газарнууд үнгэрэгшэ жэлдэ арадай ажахыда хүдэлхэ хоёр мянга шахуу мэргэжэлтэдые бэлэдхэжэ гаргаhан байна.

1963 оной зунай үедэ 18 мянга гаран хүүгэд, горитой боложо ябаhан үхибүүд пионернүүдэй л[…]нуудта амараа, хүүгэдэй саад[…] болон хүүгэдэй байшангуудтай […]та ой модотой гоё газарнуудта […]хитэйгээр гараhан байха юм.

Республикын киноустановк[…]дай тоо олон боложол байhаа[…] носеанснуудта, тэрэшэлэн […]нуудай болон филармониин […]гууд болон концертнүүдтэ 196[…] до 20 миллион үлүүтэй хүн […] хараа.

Элүүрые хамгаалгын минис[…]вын больницануудай болон […]лалгын байшангуудай hуу[…] 1962 онойхитой сасуулбал 5 […]центээр олон болоо.

Республика дотор хүдэлдэг[…]нуудай тоо 4 процентээр ол[…]лоhон байна.

Буряадай АССР-эй Статистичес[…] управлен[…]

Борьёогой үргэн талада...

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной январиин 30.

СВЁКЛО УРГУУЛЖА ҺУРАЯЛ

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой свёклошон Евсей ПАВЛОВ иигэжэ хөөрэнэ

ХҮДӨӨ АЖАХЫН үйлэдбэриие бүри ашаг үрэ ехэтэйгээр хүгжөөжэ, эдеэ хоолой зүйл улам улам элбэгээр абадаг болохо асуудал партиин ЦК-гай Пленум дээрэ үшөө дахин зүбшэн хэлсэгдэхэеэ байhандань тон ехэт. баясахаар.

Энэмнай хүдөөгэй механизаторнууд, таряашадай үдэр бүрил hанажа бодожо ябадаг, ходол хөөрэлдэжэ байдаг асуудал шуу. Бодоод үзэел даа. Мүнөө газараа зүбөөр, эзэн ёhоор эдлэжэ, элдүүрилжэ, тэрэнээ hайнаар үтэгжүүлдэг, уhалдаг болоогүй hаа, үндэр баян ургаса яагаад абахабибди. Мүн эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые ажалдаа оролдосотойгоор нэбтэрүүлээгүй, машина техникын хүсэ үргэнөөр хэрэглэдэг болоогүй hаа, урагшаа түргэн дабшахамнай бэрхэтэй гэжэ ойлгосотой ха юм.

ГЕКТАРАЙ 230 ЦЕНТНЕР СВЁКЛО

Энээнтэй дашарамдуулан, манай эндэ саахарай свёкло ургуулха тухай нэгэ хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлтэйб.

Би өөрөө Бэшүүр нютагтаа долоон жэл удаагаар саахарай свёкло ургуулжа байнаб. Түрүүшээр дүй дүршэл багатай байхада бэрхэтэйшэг, хүндэшье hэн. Теэд ямаршье ажалда тиимэ байдаг шуу. Илангаяа саахарай свёкло—ажал ехэтэй ургамал. Тэрэниие тариха, ургасыень харууhалха, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха гээшэ амархан хэрэг бэшэ. Тиигэбэшье үнэн зүрхэнhөө оролдоод, агротехникын заабариие наринаар шудалжа, хүсэ шадалаа hайса гарган хүдэлбэл, хүн бүхэн амжалта туйлаха байна.

Урзанда жэл манай звеногойхид 103 гектар газарай га бүриhөө дунда зэргээр 145 центнер свёкло ургуулаа. Түрүү свёклошод, жэшээнь, Варвара Перелыгина, Анна Афанасьева болон бусад даажа абаhан газарайнгаа га бүриhөө 220—230 центнер хүрэтэр ургаса хуряагаа юм. Харин үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларилай таарамжагүй байбашье, звеномнай гектар бүриhөө дунда зэргээр 122 центнер ургаса абаад, бүхыдөө 12,4 мянган центнер свёкло тушаанхай.

Саахарай свёклын үндэр ургаса абадаг дүй дүршэл, «нюуса» тухайдаа хөөрэжэ үгыт гэжэ намда хүнүүд ходо хандадаг.

АГРОТЕХНИКЭ ТУХАЙ ХЭДЭН ҮГЭ

Манда тиимэ тусгаар «нюуса», онол аргашье юу байха бэлэй. Газараа зүбөөр шэлэжэ олоод, hайнаар үтэгжүүлхэ, уhалха, элдүүрилхэ хэрэгтэй ха юм. Бидэ гол түлэб 40—50 сантиметр зузаан, хара хүрин шабарлиг хүрьhэтэй газарта свёклоёо таридагбди. Тэрэнhээ нимгэн, жэжэ шулуутай хүрьhэндэ энэ ургамал таарахагүй гэжэ hанагшаб. Свёклые шадаал hаа сэбэр паар дээрэ гү, али намарынь 24—27 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалhан газарта тарихада hайн. Үнгэрhэн жэлнүүдэй дүй дүршэлhөө харахада, энэ ургамал урда тээнь кукуруза тариhан газарта муу бэшээр ургадаг байна. Харин урда жэлынь свёкло ургуулhан газарта тэрэниие дахинаа тарихада хүрьhэнэйнь шадал ехээр hуларжа, ургасань доошолдог. Тиимэhээ тэндэ наг шэбхэ, үтэгжүүлгэ бүри ехээр гаргаха хэрэгтэй болоно. Нёдондо га бүриин 10 тонно шэбхэ гаргаа hэмди. Хэнэйшье мэдэhээр, энэмнай үшөөл бага. Аргатайл hаа, hайса нэгшэhэн шэбхэ ехээр гаргаха хэрэгтэй. Звеногой зарим свёклошод (Х. Петрова, Н. Иванова болон бусад) гектарай 25—30 тонно шэбхэ гаргаhанай ашаар лэ га бүриhөө 216—220 центнер ургаса хуряагаа. Мүнөөшье жэлдэ тариха 113 гектар таряалан дээрээ 1500 гаран тонно шэбхэ зөөгөөбди. Хабар болотор га бүридэ 15—20 тонно шэбхэ гаргагдаха байха. Мүн үбэл тэндээ саhа тогтоохо, хабар hайрам хаахын тула 50—50 метр зайтайгаар хүндэлэн ханааб хаалтануудые татаабди.

Бидэ хабар эртэ газараа борнойлжо, буртаг үбhэнэйнь үндэhэ hалгаагаад, ута бураздаа татажа уhалдагбди. Тиигэhэнэйнгээ hүүлээр га бүридэ 180—200 центнер хүрэтэр минеральна үтэгжүүлгэ—суперфосфат оруулагдана. Энэ жэлдэ 18 тонно тиимэ үтэгжүүлгэ абтанхай. Удаань газарай хүрьhэнэй 5—7 сантиметртэ hайса халаад байхада (майн 10—15 багта) hайнаар хахалжа, свёклынгоо үрэhэ тарижа захалдагбди. Хүрьhэнэй чииг нойто хатаахагүйн тула hүнинэдөө хахалаад, үдэрынь тарихада hайн.

Нёдондо хахалалга, тарилгаяа 5 үдэр соо дүүргээ hэмди. Га бүридэ 30—34 килограмм үрэhэ хэжэ, зурууд хоорондонь 44,5 сантиметрhээ бага бэшэ байхаар тааруулан таридагбди. Тиимэhээ сеялкынгаа сошнигуудые тон наринаар тааруулха, тодхохо хэрэгтэй.

ҮНДЭР УРГАСА — ҮТЭГЖҮҮЛГЫН ХҮСЭН

Үнгэрэгшэ жэлдэ тариhанайнгаа hүүлээр 10 хоноод, июлиин 1-дэ, ургасын зурууд хоорондохиие элдүүрилжэ эхилээ hэмди. «КР-18» түхэлэй культиватораар зурууд хоорондохинь утааша, хүндэлөөшөө хоёр удаа элдүүрилэгдээд, нэгэ мүhэн аммиагай селитрэ болон калийна дабhаар нэмэлтэ тэжээл оруулагдаа. Аммиагай селитрээр үтэгжүүлхэдэ, саахарай свёклын набшаhан түргэн томо болодог. Тиигээдшье набшаhанайнтаа ехэ байбал, үндэhэниинньшье түргэн болбосоржо, саахар ехэтэй болодог шуу.

Энээнтэй хамта минеральна үтэгжүүлгын удха шанар тухай хоёр үгэ хэлэхэ ушартай болоно. Нёдондо туршалга хэжэ, нэгэ газарта гектарай 9 центнер минеральна үтэгжүүлгэ (6 центнер суперфосфат, 2 центнер аммиагай селитрэ, 1 центнер калийна дабhа) тусхай сеялкээр тараагаабди. Тэрэниие түрүүн — свёкло тарихаhаа урид, мүн удаань—эшэ набшын ургажа байхада, үшөө 2 дахин нэмэлтэ тэжээл болгон оруулаабди. Иигэжэ үтэгжүүлhэн таряалангай га бүриhөө 300 центнер ургаса абтаа. Энээн дээрэhээ харахада, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулхада ургасань hураггүй дээшэлээ бшуу. Теэд энэ жэлдэ колхоздомнай минеральна үтэгжүүлгэ үшөөл хүсэд асарагдаагүй байна. Оройдоол 35 тонно үтэгжүүлгэ бии. Тэрэниие эртэнhээ зөөжэ абаха тухай колхозой правлени, мүн үйлэдбэриин управленишье hаналаа табиха бэзэ гэжэ найдагдана.

Свёкло ургуулха агротехникэ тушаа үшөө юу нэмэжэ хэлэхэб гэхэдэ, зурууд хоорондохиие элдүүрилхэдээ эшэ набшыень зүбөөр букет болгохо хэрэгтэй. Нүхэн бүридэ эгээл hайн нэгэ эшэ үлөөгөөд, бэшыень ходолжо, таhалжа хаяха шухала. Ондоогоор хэлэбэл, гектар бүридэ 75—80 мянган ургамал байха ёhотой. Тэрэнhээ үдхэн hаа, свёклонь мүртэй ургахагүй ха юм. Элдэб сохо, хорхой шумуул ургасада ехэхэн hүйд хэдэг, гэмтээдэг. Дуст, гексахлоран хоро сасажа, тэдэниие үгы хэдэгбди. Ургамалые буртаг үбhэнhөө хамгаалха тон ашагтай hайн арга үшөөл олдоогүй байна гээшэ.

Свёклын ургаса хуряажа абаха гээшэ эгээл хүндэ ажал болоно. Бидэ тэрэниие «Т-38» тракторта плуг шаггагалжа малтуулаад, hүүлдэнь гараараа суглуулан арилгажа, отолжо абадагбди. Тэрэниие «СКЕМ-3» түхэлэй комбайнаар хуряагаад үзөөбди. Теэд манай эндэхи газарта тэрэ ябажа тааранагүй. Тус ургамалые хуряаха ажал hайса оньhожоруулагдабалнь, бүри ехээр тариха аргатай болохо, абтаhан свёклын өөрынь үнэ hураггүй хямдарха hэн.

СУУТА СВЕТЛИЧНЫНДЭ АЙЛШАЛХАМНИ

Свёкло хэдышье ажал ехэтэй hаа, тэрэниие hайнаар ургуулаад байхада, олзо доход элбэгээр оруулна, хэhэн хүдэлмэрииешье харюулна. Манай колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ гүрэндөө 31 мянга шахуу центнер свёкло худалдаад, 124 мянган түхэригэй мүнгэн олзо оруулаа. Гадна саахарай заводhоо малда тон шэмэтэй тэжээл—15 мянган центнер жом, 30—30 тонно патока, комбикорм абаа юм.

Тиигэбэшье колхоз, совхозуудта энэ үнэтэй, ашаг ехэтэй ургамалые элбэгээр тарижа, hайнаар ургуулдаг болохо талаар мүртэй юумэ хэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, нёдондо республика дотор саахар болгогдохоор таригдаhан 3031 га свёклын оройдоол 2071 гектарынь хуряагдажа, аяар мянга шахуу га ургаса минн хосороо ха юм. Малда эдюулхээр тариhан свёклынишье баhал хахадhаань ехэнхи хуряагдангүй hалаа. Сашадаа иимэ тулюур туйтан байдалые яашье тэсэжэ болохогүй. Үнгэрхэдөө, ажахынуудай зарим агрономуудшье энэ ургамалай тарилгын агротехникые тодо hайнаар мэдэдэггүй байна. Свёкло ехэнхидээ хуурай добо газарта таряад, тэрэнээ үтэгжүүлдэггүй, зурууд хоорондохииень элдүүрилдэггүй, таарамжатай хаhа болзортоньшье таридаггүй байгдана.

Бидэндэшье дутуу дунда, ойлгогдоогүй зүйлнүүд олон. Тиимэhээ би hаяар Кубаниин суута скёклошон В. Светличнын дүй дүршэлтэй танилсахаяа ошохомни. Илангаяа свёкло шэнэ аргаар тариха дүй дүршэлые hайса шудалха хүсэлтэйб.

М. НАМЖИЛОВ бэшэжэ абаба.

Коммунис ёhоор

[К]оммунис ажалай [удар]ник строгальщик [Евг]ений Григорьевич [Кур]очкинай станогууд ...ад хүнүүдэй станогуудhаа бүри ...рэн, улам эршэтэйгээр эрьелдэнэ ...ртэй, хара хүхэ түмэр хатаhан ...ндол харуулдагдана.

[О]ролдосото ажалай энэ домог соо... алдабын оньhото зүйлнүүд бүтэ... Баруун гартаа штанген-циркуль ...hан Евгений Григорьевич дүр... станогуудайнгаа хүдэлхые хёр... нюдөөр адаглан хаража, черте... ёhоор детальнуудые удаа дараа... бүтээжэл, бүтээжэл байна.

...даншьегүй ажалай үдэрэй түшын халаан түгэсэжэ, хоёрдохи ...анда ерэгшэд хүдэлмэрилдэг га... ээзлнэд. Шэнэ жэлэй түрүү... hарын ажалай энэ нэгэ үдэр ...альщик Евгений Григорьевич ...очкинай халаанайнгаа даалгаба... 138,5 процент дүүргэжэ, эр... шанартай продукци бүтээhэн ...йнь Улаан-Үдын локомотив-ва... заhабарилгын заводой коммунис ...ай инструментальна цехэй ха... ...ай ажал хүдэлмэриин үрэ дүн... ...эй самбарта бэшэгдэнэ. Нүхэр ...очкин оройдоол ганса энэ үдэр ..., харин гушаад жэлэй туршада ... бүри халаанайнгаа даалгаба... үлүүлэн дүүргэжэ, hүүлэй хо... ...аран жэлэй туршада «эрхим» ... сэгнэлтэтэй продукци гаргадаг ...нхой.

...жалай арюун замаар урагшаа ...ан гараhан строгальщик Евге... Григорьевич локомотив-вагон ...абарилгын завод дээрэ 1935 он... таhалгаряагүй ажаллаhаар. Ну... Курочкин арба найматайhаа ...лжэ эндэ хүдэлмэрилнэ.

— 1935 ондо заводто хүрэжэ ерэмсээрээ би эндэхи инструментальна цехтэ эльгээгдээ hэм. Мүнөөшье тус цехтэ ажаллаhаарби, — гээд, өөрөө омогорхон хөөрэдэг.

Үнгэрhэн энэ үедэ паровозуудай, тепловозуудай болон электровозуудай орёо нарин детальнуудые Евгений Григорьевичой хэhэн бүтээhые тоолоод барахаар бэшэ.

— Манай заводой заhабарилhан электровоз, тепловоз бүхэн—манай омогорхол, ажалаймнай алдар солын гэршэ мүн,—гэжэ суута хүдэлмэришэнэй хөөрэхые тэрээнтэй сугтаа ажалладаг хүдэлмэришэд нэгэтэ бэшэ дуулаhан байха. Ажалдаа үнэн зүрхэнhөө хандажа, оролдоhоной ашаар тэрэ нёдондо hара бүриингөө даалгабариие 140—145 процент дүүргэжэ, эрхим шанартай продукци үгэжэ, абаhан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлээ hэн.

— Строгальщик Курочкинда агээл орёо бэрхэ, эгээл харюусалгатай нягта нарин зүйлнүүд үгтэдэг, — гэжэ инструментальна цехэй начальник Иван Иванович Воронин хэлэнэ. — Евгений Григорьевич урданайхидаал адли ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ, шанарыень hайжаруулха тушаа нилээд анхарал оролдолго гаргана. Байгша оной январиин түрүүшын арбан үдэрэй даалгабариие 115 процент дүүргэhэн байбал, хоёрдохи арбан хоногто даалгабаряа 120,5 процент дүүргээ. Долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түсэб хорин үдэрөөр уридшалан дүүргэхэ социалис уялга hаяхан абанхай,—гээд, нүхэр Воронин хөөрөөгөө дүүргээ hэн.

Ажал гээшэ хүдэлмэришэ хүнэй ухаан мэдэрэл, хүсэл зоригhоо дулдыдадаг. Евгений Григорьевичой ажаллажа байхыень харахада, тэрэнь миил өөрөө бүтэхэдэл гэхэ. Үнэхөөрөө тэрэ тиимэ бэшэ ха юм. Харин эрдэм мэргэжэлэйнь, оролдолгынь аша үрэ мүн болоно.

— Танда ажалдаа тухашарха, ядарха ушар хэр байдаг бэ?—гэжэ Евгений Григорьевичhоо асуухада, нэгэ бага бодолгото болоод, тобшохоноор иигэжэ харюусана:

— Болодог даа. Ажал гээшэ орёо бэрхэ, оньhотой ха юм.

Үнгэрhэн жэлэй декабрь hарын эхин багаар мастер Александр Максимович Петров Курочкинда электровозой поршневой группын нэгэ оньhото деталь харуулдажа заhабарилхыень даалгаа hэн. Энэ зүйлынь тон наринаар бүридэхэ байжа, нэгэшье микроноор алдуу гаргахагүй эрилтэтэй байба. Евгений Григорьевич үдэшэниинь гэртээ hуужа, тус детальнуудай чертежтой хэды hайн танилсабашье, үглөөдэрынь ажалдаа ерээд, зарим нэгыень тааруулжа ядаа бэлэй. Аха нүхэрэйнгөө тухашаржа, хүлhэ адхан байхые обёорhон инженер мастер А. М. Петров тэрэнэй хажуудань ерэжэ, тэрэ доронь туhалалсаа hэн. Иимэшүү ушарнууд ажал дээрэ дайралдажал байдаг шуу. Саг үргэлжэ оролдожо, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлэн ажалладаг хүн ажалдаа ушарhан бэрхэшээлнүүдые тэрэ доронь усадхаха аргатай байдаг. Евгений Григорьевич үнгэрhэн жэлдэ уралан нарижуулгын. ухаалан зохёолгын арба гаран дурадхалнуудые оруулжа, завод дээрэ арба гара мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэн алмагдаа.

Нүхэр Курочкин ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэрэ 1950 онhоо 1958 он хүрэтэр, найман жэлэй туршада таhалгаряагүй СССР-эй Верховно Соведэй депутат байгаа hэн. Мүнөө Евгений Григорьевич заводойнгоо, цехэйнгээ коллективэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Агитатор байhан туладаа хүдэлмэришэдэй дунда, тэдэнэй гэр бүлынхидтэй парти, правительствын түүхэтэ тогтоолнуудаар, ороной дотоодын болон гадаадын политикын асуудалнуудаар hонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байдаг.

Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй дунда «суута строгальщик» гэжэ алдаршаhан Евгений Григорьевич Курочкин арад зондоо үнэн сэхээр алба хэнэ.

Д. ШАГДУРОВ.

Олон мэргэжэл—урматай

Электро-гагналга, хабсаралга, ашаа тээдэг, мүн буулгадаг кранай хүдэлмэри үдэр, hүнишье ...ндэ замханагүй. Улаан-Үдын судна заhабарилгын заводой залуу хүдэлмэришэд, котельщигүүд, электро-гагнагшад, электро-хабсаргагшад болон бусад мэргэжэлтэй судна заhабарилагшад жэлэй түрүүшын үдэрhөө эршэмтэй шангаар ажаллажа байнхай.

Тэдэнэй олонхинь заhабарилгын ажал дүүргэжэ, тамаралгадаа ...лэдхэжэ байна. Олон хүдэлмэришэд даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Залуу котельщигүүд Иван Бирюков, Анатолий Иванов, Алексей Третьяков эршэмтэй шангаар ажаллажа, социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаранхай. Тэдэнэр 2—3 мэргэжэл шудаланхай. Гадна залуу хүдэлмэришэд, кран жолоодожо hураад, тусхай крановщиггүйгөөр тэрэниие ашаглана.

—Залуу хүдэлмэришэд ажалдаа абьяастай, оролдосотой нүхэд юм. Тэдээндэ даабари үгэхэдэ hанаа зоболтогүй. Хэдэн мэргэжэл амжалтатайгаар шудалhан эдэ хүдэлмэришэд ажалаа hайн шанартайгаар дүүргэдэг,—гэжэ котельна цехэй ахалагша мастер В. А. Зверев хөөрэнэ.

Коммунис ажалай бригадын гэшүүд И. Бирюков, А. Иванов, А. Третьяков коммунизм байгуулагшын ёhо гурим баримталан ажаллахые оролдодог. Тиимэhээ тэдэнэр эрхим hайнаар ажаллахынтаа хажуугаар юрэнхы бэлэдхэлээ дээшэлүүлнэ, хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын hургуулида hуралсана.

Партиин ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэритэй танилсаhан судна заhабарилагшад түрүүшын кварталай даабариие болзорhоонь урид дүүргэхэ уялга абаад, оролдосотой hайнаар ажалланад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарhаа): хүдэлмэришэд А. Третьяков, А. Иванов, И. Бирюков гэгшэд ашаа тээдэг кранай дэргэдэ.

Д. Балдановай фототекст.

Ажалшадай бэшэгүүдhээ

Туhаламжа, дэмжэлгэ хэрэгтэй

Могсохон тосхоной клубай эдэбхитэд хүдөөгэй уран hайханай харалгада бэлдэжэ эхилээ. Эдэнэр өөhэдынгөө хүсэнэй, шадабариин зэргээр концерт эмхидхээд, малай гүүртэнүүд дээгүүр ябажа, ажалшадые сүлөө сагаа культурнаар үнгэргүүлхын тула оролдодог байна.

Тиин библиотечнэ институдай, культпросветучилищиин студентнэрэй, багшанарай хүдөөгөөр ябажа, мэргэжэлтэй туhаламжа уран hайханай кружогуудта үзүүлдэг байбалнь, ехэ hайн бэлэй. Мүн буряад шэнэ дуунуудай пластинка табижа, өөhэдөө аялгадань hураха, концертынгээ номернуудые hэльбэхэ, шэнэлхэ гэхэдэ бирагданагүй: хүдөөдэ дуу, хүгжэмэй шэнэ пластинка олохонь бэрхэтэй.

Республикымнай Соёл культурын министерство хүдөөгэй уран hайханай кружогуудта бодото туhаламжа, дэмжэлгэ үзүүлдэг болоhой гэжэ хүсэнэбди.

Ц. Ванчикова,
Хориин аймагай Дунда-Худанай hургуулиин багша, уран hайханай кружогой гэшүүн.

Һэргээхээр болоо

Цахир тосхондо 1960 оной үеэр эдэбхитэдэй совет эмхидхэгдээд, коммунист нүхэр Иванова түрүүлэгшээр hунгагдаhан юм. Энэ совет ниитын организацинуудай ажал хүдэлмэриие шалгажа үзэдэг, соёл культурын гуламтануудай ажалда тусхай туhаламжа үзүүлдэг hэн. Тэрэ үедөө эндэхи арадай дружина, нүхэдэй сүүдэй ажал hайжаруулагдаа бэлэй.

Харин 1963 ондо энэ советэй ажал ябуулгань оройдоошье харагдахаяа болишоо. Түрүүлэгшэнь Цахир тосхонhоо ондоо тээшээ ошоод, мүн зарим гэшүүдыньшье мүнөө тарашанхай. Тиимэhээ Цахир тосхондохи арадай дружина (түрүүлэгшэнь Л. Щербакова), нүхэдэй сүүд (түрүүлэгшэнь Г. Копченко) ажал ябуулгаяа мүртэйгөөр эрхилхэеэ болишонхой.

Б. ШОЁНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Ленин багшын музей

...Гурбан жэлэй саада тээ hэн. Тиихэдэ дүрбэдэхи класста hуража ябаhан Улаан-Үдэ городой нэгэдэхи интернат hургуулиин hурагшад Владимир Ильич Ленинэй музей эмхидхэе гэлсэhэн байгаа. Тиигээд тус hургуулиин пионернүүд революциин үедэ вождиин ажаллаhан Москва, Ленинград, Казань болон бусад газар нютагуудта бэшэг эльгээhэн гэхэ. hурагшадай бэшэгээр үргэн уужам Эхэ оронойимнай нютагуудhаа Ленин багшын дүрэ зурагуудтай альбомууд ерэжэ эхилhэн юм... Мүнөө тус hургуулиин музейдэ хори гаран альбом тоологдоно. Тэдэнэй дунда Саратов, Казань, Москва, Ригын музейнүүдhээ эльгээгдэhэн Владимир Ильич Ленин тухай hонирхолтой номууд, фото-зурагууд бии. Шухала документнүүдэй нэгэн — «Яагаад мүрысөө эмхидхэхэб» гэhэн Ленин багшын гараараа бэшэhэн hонирхолтой дэбтэр абтанхай... Музейн стенднүүдтэ Ленин тухай бэшэгдэhэн hонирхолтой документнүүдые Финлянди, Польшо, Лондоной музейнүүдhээ эльгээгдэhэн байна. Музейн экспонадуудай дунда шарлашаhан хуудаhатай «Эб найрамдалай декрет» гэhэн Ленин багшымнай бэшэhэн түүхэтэ ном бултанай анхарал татана.

Музейдэ абтаhан бэшэгүүдэй дунда нэгэ иимэ удхатай, hонирхолтой мэдээсэл бии:

— Хүндэтэ үхибүүд! Түрэл hургуулидаа музей эмхидхэhэндэтнай аргагүй ехээр баясанаб. Оронойимнай олохон hургуулиин шабинар өөрын музейтэй болоожо байдаг. Украина, Башкирай hурагшадhаа таhалгаряагүй бэшэгүүдые абажа байдагби,—гэжэ Георгий Яковлевич Лозгачев-Елизаров бэшэнэ.

— Би Ульяновтанай бүлэнэртэй 20 гаран жэлэй туршада сугтаа байгаа хүм. Тиихэдээ Ленинтэй долоон жэлэй туршада hайн танилсаhан байгааб,— гэжэ Георгий Яковлевич саашань бэшэнэ.

Г. Я. Лозгачев-Елизаров буряадай пионернүүдтэ «Незабываемое» гэhэн Ильич тухай бэшэhэн ном бэлэг болгон эльгээhэн байна.

Мүнөө долоодохи «А» класста hуралсажа ябаhан эдэнэр Саратов городто ажаhуудаг Лозгачев-Елизаровта харюугай бэшэг бэшэхэдээ, hургуулида болоожо байhан hонин, өөhэдынгөө амжалта тухай мэдээсэжэ байдаг. Дэлхэйн түрүүшын космонавт Юрий Гагаринай нэрэмжэтэ отрядай эдэ hурагшад пионернүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа, аяншалгын путёвко абахаар зэhэнхэй. Холын аяншалгада ошогшод Владимир Ильич Ленинэй ябаhан түүхэтэ газарнуудтай танилсахые хүсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hургуулиин музей соо (дээдэ зураг). hурагшад аха нүхэдтөө бэшэг бэшэжэ байна (доодо зураг).

Түhатайшье, hонирхолтойшье

Д. Банзаровай нэрэмжэтэ педагогическа институт аймгүдсэдкомой гэгээрэлэй таhагые даагшадай семинар түрүүшынхеэ үнгэргэбэ.

Түрүү hургуулинуудай дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, hурагшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид hайжаруулха, найман жэлэй уялгата hуралсал тухай Хуулиие бэелүүлхэ гээшэ гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга гэhэн зорилготойгоор тус семинар үнгэргэгдөө юм.

Семинарта хабаадагшадта институдай багшанар—доцентнүүд: Н. Д. Шулунов, Ж. С. Сажинов, Б. С. Содномов, Н. И. Иванов, М. Н. Мангадаев болон бусад hонирхолтой лекцинүүдые уншаа.

Гэгээрэлэй министерствын болон ИУУ-гай хүдэлмэрилэгшэд семинарай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Хүдөөhөө ерэhэн айлшад ганса элидхэл, лекцинүүдые шагнаа бэшэ, харин городой түрүү багшанарай хэшээлнүүдтэ орожо хараа. Жэшээнь, Железнодорожно районой 6-дахи эхин hургуули республика доторнай мэдээжэ болонхой. Тус hургуулиин бэрхэ багша М. Н. Каменецкаягай хэшээлнүүдтэ орожо, угаа hонирхоhон, үндэр сэгнэлтэ үгэhэн байна. Тиихэдэ городой 3-дахи болон 1-дэхи интернат hургуулиин коллективүүдэй баян дүй дүршэлтэй танилсаа. Һүүлшын үдэр айлшад семинарта шагнаhан элидхэл-лекцинүүд, hургуулинуудаар ябажа хараhан, үзэhэн тухайгаа хөөрэжэ үгөөд, иимэ семинар-суглаануудые саашадаа үнгэргэдэг заншалтай болохыень педагогическа институт болон Гэгээрэлэй министерствэдэ дурадхаа.

Д. Ошоров.

Социалис Монгол ороной hонин

Губиин шэнэ байдал

Машинамнай захагүй үргэн талаар табилуулна. Намтай хамта ябаhан нүхэрни—залуу эрдэмтэн Гондогой Цэрэнсоном. Энэ нүхэрэйм научна ажалайнь темэ—hайхан хөөбэритэй шэнэ үүлтэрэй ямаа бии болгоходо зорюулагданхай. Цэрэнсоном энэ ажал дээрэ 1958 онhоо хүдэлмэрилнэ. Ямаанай хөөбэри—Монголой гадаадада худалдадаг шухала зүйлнүүдэй нэгэн болоно. Элдэб үүлтэрэй ямаануудые холисолдуулан, Цэрэнсоном өөрынгөө туhалагшадтай хамта шэнэ үүлтэрэй тиимэ ямаадые бии болгоо. Тэдэнь юрын нютагай үүлтэрэй ямаадhаа хоёр дахин ехэ хөөбэри ноолуур үгэдэг байна.

Тэмээн hүрэг—Губи нютагай омогорхол.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Эрдэмтэн нүхэрни Монгол ороной эгээл урда заха болохо сүл Гоби тухай яаралгүйхэнөөр намда хөөрэжэ үгэнэ. Эндэ хүнүүдэй ажаллаха, амидарха байдал нилээд хэсүү, хүндэ юм. Зунай сагта зарим үедэ эндэ дуhалшье бороо орохогүй, хэзээ бүхэндэ hалхитай, тэсэшэгүй халуун байдаг. Үбэлдөө—шуурган, янгинама хүйтэн... Губиие өөрэшэлэн, хооhон талые сэсэглиг баян нютаг болгохо гээшэ—мүнөө дээрээ үшөө шиидхэгдээгүй хэрэг. Гэбэшье энэ асуудалые шиидхэхэ талаар нилээд юумэ хэгдэжэ байна.

Булгандахи туршалгын станцида бидэ хүрэжэ ерэбэбди. Энэ хадаа сүл губида добтолходо бэлэдхэл хэжэ байгаа шэнжэлэлгын газарнуудай нэгэн болоно. Черепицэ хушааhатай жэжэхэн байшангууд Гурбан Сайхан уулын хормойгоор тэбхылдэн жэрынэ. Эндэ Монгол ороной губиин зонодохи нютагуудта мал ажал, таряалан эрхилхэ болон тэжээл бэлэдхэхэ зэргые яажа зохёобол таатай hайн байхые шэнжэлдэг, шудалдаг байна. Эндэхи эрдэм шэнжэлгын ажалтантай танилсабабди. Ветеринарна врач А. Цэлэб, залуу агроном Ц. Мядаг, каракуль үүлтэрэй хони үсхэбэрилэгшэ эрдэмтэн Н. Нямдобчин гэгшэд ажаллана. Эдэнэр бүгэдэ Улаан-Баатарай хүдөө ажахын институт түгэсхэhэн байха юм.

Булганай туршалгын станци каракуль хони бии болгон үсхэбэрилхэ ажал эрхилнэ. Иимэ үүлтэрэй хонин урдань Монгол орондо байгаагүй юм. Эрдэмтэн Нямдобчин совет Узбекистанhаа асаргадаhан каракуль хонидые нютагай шэрүүн нооhотой хонидтой холисолдуулан шэнэ үүлтэрэй хони бии болгохо талаар ажаллана. Теэд табан жэлэй туршада ажаллахадаа тиимэ үүлтэрэй 30 гаран мянган хонидые бии болгон үсхэбэрилhэн байна.

Губиин нюдэ алдама үргэн тала—ёhотой hайн бэлшээри ха юм. Губиин аймагуудта таба миллион гаран толгой мал тоологдоно. Энэнь эндэхи байдалаар тиимэшье олон бэшэ гээшэ. Теэд Губида мал үсхэбэрилхэдэ уhан хомор, гасалантай.

Губиин бэлшээриие уhаар хангая гэhэн уряа Монголой залуушуул гаргаhан юм. Студентнэр болон дунда hургуулинуудай hурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ Губиин болон губирхаг нютагуудта шэнэ худагуудые малтана, хуушануудыень заhабарилна. Баруун Губида залуушуулай хүсөөр Гулингын талада газар уhалуурилгын системэ баригдажа байна.

Хэдэн жэлэй урдахана агууехэ Губиин жэгдэ газар дээгүүр хойто зүгhөө урагшаа Монголой түмэр зам зурыжа hэтэ гараhан юм. Энэ түмэр зам хадаа урдань ашаа зөөлгэдэ хэрэглэгдэдэг байhан хэдэн мянган тэмээ сүлөөлөө. Мүнөө Монголой түмэр зам дээрэ арбаад мянган хүдэлмэришэд, технигүүд, инженернүүд ажаллана.

Губи нефть үгөө. Улаан-Баатарhаа зүүн урагшаа 500 километрэй зайтай газарта монгол нефтьшэдэй хото—Зүүн-Баин оршодог юм.

Сүл губиин урда хубида hайн шанартай Шулуун-нүүрhэнэй баян уурхай олдобо. Энээнэй хэмжээе хамагай багаар абажа хэлэхэдэ миллиард гаран тонно болохоор багсаагдана. Мүн эндэ зэдэй колчедан, плавиково шпат, үнэтэ эрдэни шулуунай зүйлнүүд болохо топаза, бирюза, уулын хрусталь зэргые геологууд элирүүлhэн байна. Мүнөөшье Губиин үргэн талаhаа нүүрhэ, нефть дабhа болон бусад шухала малтамалнуудые ашаглан абана.

Мүнөө Азидахи агууехэ сүл губиие геологууд, археологууд, гидрологууд болон агрономууд, сейсмологууд болон геодезистнууд шэнжэлэн шудалжа байна. Эдэнэр, хайгуулшад, үеын үедэ унтажа байhан энэ газар дайдые нойрhоонь hэргээжэ арад зоной аша туhада зарюулхын тулада добтолгодо бэлэдхэжэ байна.

А. СЕДЕНКО,
(АПН).

Улаан-Баатар.

Баатарай нэрээр тосхо

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ hэн. Заводой залуу слесарь Сергей ЛВРЗ-гэй соёлой ордонhоо хойшо нэмжыhэн тужа соогуур зунай зулгы дулаахан үдэрнүүдтэ сэсэг набшын хангалтама hайхан үнэртэ аярхан үетэн нүхэдтэеэ хүхэ ногоон дээгүүр хүхижэ сэнгэжэ ябадаг байгаа. Намарай наартай зохид сагта тэрэ газартаа тэхэрижэ ошоходоо, hархяаг мөөгэшье түүжэ болоо! Үбэлэй хүйтэнэй ерэхэдэ үбдэг тулама саhан соогуур санаар шуужулхадаа үноохил ой соогоо харгы гаргадаг бэлэйш!

hанаhаа, hанаhаа, hая болотор тэрэ ой соо ёдойхо hаднаг хадхагдаагүй үргэн тужа байhан юм. Урихан дуута шубуудай уянгата абяанhаа ондоо шэмээ тэндэ дуулдаагүй байгаа. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тума Улаан-Үдэ хотомнай хайш хайшаа үргэдөө.

Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилагшадай түб тосхонhоо Дээдэ-Онгостой хударуу орohон хүзүүбшэ дабуулан, 1950-аад онhоо хойшо байрын шэнэ гэрнүүд баригдажа эхилhэн байгаа. Мүнөө тэрэ тосхон үргэн гудамжатай, үндэр сагаан туранүүдтай болбосон hайхан түхэлтэй hуурин болонхой. Энэ шэнэ тосхоной шэнжэ түхэл хотымнай ажалшадай омогорхол. Дууhанай дура хүсэл татан баясуулнал! Арганьшье үгы. Шэнэ тосхоной нэрэ Буряадаймнай баатар хүбүүнэй алдар солотой таhаршагүй холбоотой.

1935 онhоо хойшо Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводто слесареэр хүдэлмэрилжэ эхилhэн Сергей Николаевич Орешков Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда немецко-фашис булимтарагшадтай баатарлигаар байлдажа, ами наhаяа алдаhан байна. Буряадаймнай баатар хүбүүнэй арюун нэрэ мартагдаагүй, мартагдахашьегүй. Тэрэнэй хүндэтэ нэрэ дурдуулhан Орешково тосхон хэтын хэтэдэ хэды ехээр суурхуулагдахаб! Ерээдүйдэ баатар хүбүүнэй дурасхаалта хүшөөгэй энэ тосхоной гол гудамжада бодхоогдохо байhандань бата этигэлтэйгээр шэртэн харанабди.

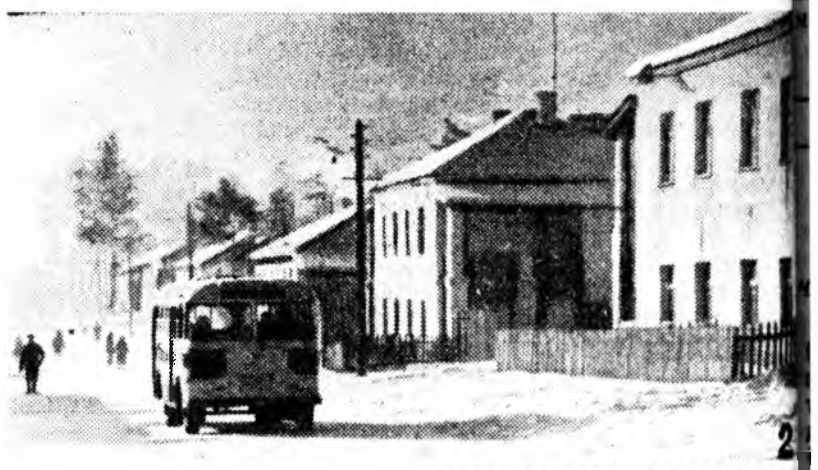

Советскэ Союзай Герой Сергей Николаевич Орешковой нэрэмжэтэ энэ шэнэ тосхондо эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаха магазин үнгэрhэн жэлдэ нээгдээ. Нёдондо тус тосхон автобусой шэнэ маршрудаар хотынгоо түбтэй холбогдоо. Мүнөө жэл тэндэ хүүгэдэй саад-ясли баригдажа ашаглалгада оруулагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Орешково тосхоной юрэнхы үзэмжэ. 2. Тус тосхоной нэгэ гудамжа. 3. Хүүгэдэй ясли.

Н. Цыбенов.

Тобшохоноор...

⊙ **ҮРГЭДЭН ХҮГЖЭЖ БАЙhАН ТОСХОН.** Ула... Үдын шэлэй заводой хүдэл... ришэдэн тосхон жэл ерэхэ б... ри үргэдэнэ. Тэндэ шэнэ бар... ганууд олоор бодоно. Үйлэдб... риинь байра үргэдхэгдэхэ... гадна байрын гэрнүүд бар... дана. 38 байратай олон дабх... гэр, hургуулиин шэнэ байш... hаяхан ашаглалгада оруул... даба.

Д. Колмаков.

⊙ **ЭМНЭЛГЫН ЭНЭ ЗУ... ГААН.** Революциин урда т... түмэр замай Дээдэ-Үдэ стан... да медицинын ори ганса фел... шер хүдэлжэ байhан. Мүн... эндэ 250 оротой түмэр зам... дай больница хүдэлнэ. Эмнэ... гын энэ зургаанда 56 вра... дунда эрдэмтэй медицин... 200 гаран хүдэлмэрилэгш... ажаллана. Больницын отделе... кабинедүүдтэ эмнэлгын ш... арга хэрэглэгдэнэ. Улаан-Ү... станци шадар поликлиник... шэнэ байшан баригдахань. Т... дэ эмнэлгын бүхы кабинед... тэрэ тоодо физиолечебн... нээгдэхэ.

А. Кашина.

⊙ **ЛЕКЦИИН ҮДЭР.** Г... луута-Нуур хотын соёлой ба... шанда лекциин үдэр үнгэрг... дэбэ. Эндэ КПСС-эй ЦК-... пропагандын бүлэгэй түлөөл... шэ—лектор Зуйкова «Ар... зоной ажабайдалай хэмжэ... дээшэлүүлгэдэ химиин удх... шанар», аспирант Галдано... «Марксистско-ленинскэ теори... асуудал тухай», КПСС-эй об... комой лектор Мангутов «Мү... нөө үеын уласхоорондын байда... тухай» лекцинүүдые уншаба...

Ц. Балданов.

ХИЛЫН ГАДАНАhАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Кипрэй МИД мэдээсэнэ

НИКОЗИ, январиин 28. (ТАСС). Кипрэй Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министрэй уялгые түйсэдхэгшэ Араузос СССР-hээ Кипртэ байдаг элшэн сайд Н. К. Ермошиниие урижа, буу зэбсэг хэрэглэжэ, республикын дотоодын хэрэгүүдтэ НАТО-гой хамааралсаха түсэбүүдhээ уламжалан орон дотор тохёолдоhон байдал тухай ойлгуулжа үгөө.

Аяншалга дүүрэбэ

ВАШИНГТОН, январиин 27. (ТАСС). США-гай юстициин министр Роберт Кеннеди Зүүн-Урдахи Азиин гүрэнүүдээр аяншалга хээд, США бусажа ерэбэ. Малайзиин федераци байгуулха тухай асуудалнуудаар эдэ оронуудай толгойлогшонортой хөөрэлдөө хэhэн байгаа.

Индонезиин, Малайзиин болон Филиппинэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөө хэhэн тухай элидхэл президент Джонсондо барюулхаб гэжэ Кеннеди аэродром дээрэ хэлээ.

Америкын сэрэгүүдые Кипр эльгээхэ тэhэн Англиин правительствын гүйлтые мүн лэ Джонсондо дуулгахаб гэжэ Кеннеди хэлээ.

Ажал бэдэржэ Европо ерэнэ

ПХЕНЬЯН, январиин 21. (ТАСС). Урда Корейн правительство Баруун Германиин нүүрhэнэй промышленностиин предприятинуудта хүдэлмэришэдые олоор эльгээнэ. Ойрын 1—2 hарын турша соо Урда Корейн 500 шахтёрнууд ФРГ-дэ хүдэлхэеэ ошохо юм гэжэ Сеулай засагаархин мэдээсээ гэжэ Сеулай Тоньян Тхонсин агентство дамжуулна. Энэ хадаа ядуу байдалhаа боложо эхэ ороноо орхижо, аяар Европо руу ажал бэдэржэ ошоhон Урда Корейн хүдэлмэришэдэй хоёрдохи бүлэг юм.

Венесуэлэдэхи байдал

КАРАКАС, январиин 28. (ТАСС). Венесуэлын элдэб нютагуудта партизанай отрядууд правительственна сэрэгүүдтэ эсэргүү тэмсэлээ үргэлжэлүүлhээр гэжэ нютагай хэблэл мэдээсэнэ. Лара, Португес болон Трухильо штадуудта хатуу шанга байлдаанууд болоно. Правительствын сэрэгүүд вертолёдуудые хэрэглэжэ, партизануудые үгы хэхэ гэжэ оролдоно. Партизануудай хүдэлөөнэй түб Чаралай (штат Португес) шадар байражанхай юм. Урдань парламентын депутат байhан Фабрисио Охеда, энэ хүдэлөөе хүтэлбэрилнэ. Охеда партизануудай тэмсэлдэ хабаадаhанайнгаа түлөө 18 жэлээр түрмэдэ хаагдаhан байгаад, гурба hарын саада тээ түрмэhөө зугадажа ошоhон юм.

КНР-эй МИД-эй түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ПЕКИН, январиин 28. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор Хитадай Арадай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ Хитадай Арадай Республика Франциин Республика хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаа байгуулха тушаа мэдүүлгэ мүнөөдэр хэбэ.

Бүхы хитад арадые түлөөлдэг хуулита правительство гэжэ тоологдодог Хитадай Арадай Республикын правительство хадаа Франциин Республикын правительстватай хөөрэлдөө хэжэ, хоёр оронуудай хоорондо дипломатическа харилсаа тогтоохо тухай үгэеэ ойлголсоо. Уласхоорондын байдалда ушардаг ябадалай ёhоор, ямаршьеб гүрэнэй шэнэ правительствые мэдэрхэдээ, хуушан правительствыень мэдэрхэеэ арсадаг гээшэ. Тиимэhээ хуушан правительствын зонхилхы бүлэгүүд энэ ороной хуулита түлөөлэгшэд гэжэ тоологдохогүй, шэнэ правительствын түлөөлэгшэдтэй хамта нэгэ орондо гү, али нэгэ уласхоорондын организацида байжа шадахагүй байна. Энээнhээ уламжалан, Хитадай Арадай Республикын правительство Франциин Республикын правительстватай дипломатическа харилсаа тогтоохо тухай, хоёр талаhаа элшэн сайдуудые томилхо тухай үгэеэ ойлголсоо. Тайвань хадаа Хитадай газарай таhаршагүй хубинь болоно. Хитадай правительство, арад зон Тайваниие Хитадhаа hалгаажа, «Хоёр Хитад» байгуулха гэhэн элдэб янзын hэдэлгэнүүдые хэзээдэшье зүбшөөхэгүй гэжэ Хитадай правительство дахинаа дабтажа хэлэнэ.

Бразилиинхид—өөhэдынгөө баялигай эзэд

ГАВАНА, январиин 27. (ТАСС). Бразилиин байгаалиин баялигые хамгаалха тэмсэлэй недели дүүрэбэ. Энэ недели Минас-Жераис штадай ниислэл Бело-Оризонт городто үнгэргэгдэhэн байгаа. Неделиин хаагдахада мэдүүлгэ баталан абтаа. Ямаршье шалтагаар өөрынгөө баялигые тонон дээрмэдэхэ ябадал Бразили гаргуулхагүй гээд тус мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Энээн тухай Пренса Латина агентство мэдээсэнэ.

Бразилиин арад ашагта малтамалнуудаа өөhэдөө бэдэрэн оложо, ашаглажа шадаха байна гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Ливанда „Чайкые" амаршална

БЕЙРУТ, январиин 28. ТАСС-ай тусхай корр. Л. Медведко дамжуулна:

«Валентина—Ливанай эгээн хүндэтэ айлшан» гэжэ Бейрудэй бүхы газетэнүүд бэшэнэ. Замбуулинай баатар Валентина Николаева-Терешковагай Бейрудтэ аяншалhандань газетэнүүд ехэ анхарал хандуулна.

«Чайка» үсэгэлдэр олон уулзалгануудые хээ. Ливанай журналистнуудай профсоюз ошоhонойнь hүүлээр «Фенисия» отельдэ пресс-конференци болоо. Ливанай таби гаран газетэ, журналнуудые түлөөлдэг нютагай болон хари гүрэнүүдэй журналистнууд, бүхы информационно агентствануудай, радио болон телевидениин түлөөлэгшэд пресс-конференци дээрэ байгаа. В. Николаева-Терешкова ехэ хүндэтэйгөөр, тон халуунаар угтаhанайнь түлөө баярые хүргөөд, корреспондентнүүдэй олон тоото асуудалнуудта харюусаа.

Ливан СССР хоёрой хоорондо культурна холбоо байгуулха общество замбуулинай баатарай хүндэлэлдэ үдэшэлэн Сан-Жорж гостиницада ехэ уулзалга хэбэ. Энэ уулзалга дээрэнь хоёр мянга гаран хүнүүд—правительствын гэшүүд, депутадууд, ниитэ болон политическэ ажал ябуулагшад, уран зохёолшод, журналистнууд, артистнууд, шажанай ажал ябуулагшад байлсаа.

БААС ПАРТИИН МУХАРДАЛГА

hаяхан Баас партиие ударидагша Афляк гэгшэ «Аль-Маукыф аль-араби» гэдэг Сириин газетэдэ мэдүүлгэ хэхэдээ, Ирагтахи баасистска хэтэрхэйшүүлэй политикын буруу hүрэлгые ямар нэгэн хүндэтэй шалтагаанаар сагааруулха hэдэлгэ гаргаба.

Тиигэжэ буруу hүрэhэниинь элитэ харагдана. Орон нютагhаа намнагдаhан Ирагай Баас партиие ударидагшад Сиридэ болон бэшэшье оронуудта бэеэ далдалха газар олоод байдаг. Ирагай патриодуудта эсэргүү шуhата хюдалга хэхэдэнь, баасис ударидагшадай зэмсэг болоhон национальна гварди гэдэг Ирак дотороо хяа hамна сохигдожо hаланхай. Ливанда Баас партиин ажал ябуулга хоригдоо. Парти доторнь айхабтар шанга тэмсэл боложо байнхай.

Түрүүшын түбэг бэрхэшээлтэй ушархалаараа Баас парти яахадаа бутаржа эхилээб? Эндэ тиимэ «хүндэтэй» шалтагаан бии байгаа гээшэ гү?

Энээниие ойлгохын тулада баасистнуудай үзэл сурталые, тэдэнэй юу хэжэ байhые, мүн энэ партиие хэнэй дэмжэдэг байhые мэдэжэ абаха хэрэгтэй.

Баас гэжэ жэжэ буржуазна националис парти хадаа анхан «Арабуудай урган мандалгын парти» болон «Арабуудай социалис парти» хоёрые нэгэдүүлhэнэй hуури дээрэ (хоюулан жэжэ буржуазна үзэлтэй парти юм hэн) 1954 ондо бии болоhон байха. Тиигэд урдын хоёр партиие хүтэлжэ байhан Мишель Афляк, Салах Битар гэгшэд Баасые толгойлдог болоо бэлэй.

Араб арадуудай хоорондоо дүтэлэн нэгэдэлгын түлөө хүдэлөөнэй дэлгэрэжэ, национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй дэбжэхэ үедэ Баас парти бии болоhон байгаа. Тиимэ хүдэлөөниие ушар ёhо ойлгохо бүхы зон, тэдэнэй дунда коммунистнуудшье hайшаан дэмжэhэн байха юм. Зүгөөр, бүри эхилхэhээ хойшо баасистнуудай ударидагшад империализмын хойшолонгуудые усадхахын түлөө тэмсэхэ ябадалhаа арабуудые hамааруулан hаатуулха политика ябуулжа захалаа. Тиихэдээ «онсо национализмын» үзэл суртал номножо, социальна, экономическа, политическэ шэнэлэн хубилалтын шухала зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгhээ араб оронуудай арадуудые хадууруулан холодходог байба.

Баас парти тухай хэлэхэ зуураа, «урган мандалга» гэhэн удхатай тэрэнэй нэрэhээ байтагай, харин парти гэhэн нэрэшье огто таараагүй юм гэжэ хэлэхэдэ болоно. Юундэб гэхэдэ, энэмнай эмхидхэлэйшье талаар задагай, мүн теориишье талаар харша номнол баримталдаг байна ха юм.

Баасистнууд үргэн олон зониие өөрынгөө талада татажа, тэдэнэй дэмжэлгэдэ түшэглэхэ hанаатай байгаа. Тиихэдээ нэгэдэл, социализм, эрхэ сүлөө гэhэн хооhон лозунг урдаа табяа hэн.

Иимэ лозунг табиhан ушарынь хадаа имагтал шовинизмын хараа бодол далдалха гэhэн удхатай. Үнэхөөрөө хараад үзэхэдэ, «нэгэдэхэ» гэhэн лозунгнь миин хооhоор хэлэгдэhэн үгэ байшоо. Тус партиин программа соошье тиимэ нэгэдэлые яатаад бэелүүлхэб гэhэн арга замууд тодорхойлогдоогүй.

Иимэ хараа бодолтой арабуудай национализмые социализмтай холбожо, национализм гээшэ социализмда орохо гансахан лэ зам болохо юм гэжэ баасистнуудай дүрим суртал номногшо Афляк хэлэхэ hанаатай. Тиигээд ерэхэлээрээ, баасистнууд национализмые түүхэтэ хүгжэлтын урагшаа дабшаха гол хүсэн гэжэ тоолодог байна. Тиихэдээ араб үндэhэ яhатан бүхыдөө онсо ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй гэhэн хараа бодол баримтална.

«Онсо илгарhан үндэhэ яhатан» тухай хэлэдэг тиимэ номнол мүнөө hая үзэгдэжэ байгаа бэшэ юм. Дээрэнхы үзэлтэ шовинизм, «арийска угсаатан» гэдэг фашис теори, «сагаан шарайта дээдэ түрэлэй хүн» гэдэг колониалистска номнол—эдэ бүгэдөөрөө ямаршье үндэhэгүй уймар хараа бодол тула, хүн зондо шоо үзэгдэжэ хаягданхай.

Баасистнуудай баримталдаг иимэ үзэл сурталые араб оронуудай арадуудай болон түрүү үзэлтэй хүнүүдэй буруушаахань зүбтэй.

Тиин Баас гээшэ бодото ажал ябуулгадаашье бэеэ hайнаар харуулжа шадаагүй hэн. Баасистнууд империализмда эсэргүүсэхэ гэжэ хооhоор шашалдаад, үнэнтэ дээрээ миил гүрэ засагаа гартаа абаха гэжэ эрмэлзэдэг байшоо.

Баасистнуудай дээрэнхы үзэл бодол хадаа тэдэнэй империализмтай дүтэлэн ниилэхэ ябадалда туhа хүргөө. Энээн дээрэhээ гараhан үрэнь гэхэдэ, коммунизмда эсэргүүсэн тэмсэхэ эдэбхи Баас парти гаргаба.

Зүгөөр, Ганын, Бирмын, Алжирай газетэнүүдэй асуудалнуудта Н. С. Хрущев үгэhэн харюу соогоо тэмдэглэhэнэй ёhоор, «Социализмын илалта туйлаhан оронуудта эсэргүүсэн тэмсэжэ, империалистнуудай дарлалтаhаа өөhэдынгөө оронуудые сүлөөлхын түлөө ами бэеэ хайрлангүй тэмсэжэ, шэнэ ниитын байгуулалтын түлөө, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэгшэд, дүлэтэ патриодууд болоhон коммунистнуудта хашалан үзүүлжэ, коммунизмда харша хараа бодол баримталжа социализм байгуулхын аргагүй юм».

1963 оной февралиин 8-да Ирагта болоhон урбалтын hүүлээр баасистнуудай бодото шэг шарайнь тобойжо харагдаа hэн. Засагаа гартаа абамсаараа тэдэнэр үзэл сурталай талаар өөhэдтөө таарахагүй хүнүүдые яахын аргагүй шэрүүн хатуугаар хэhээжэ, хюдажа ороhон байгаа. Тэдэнэй дунда демокрадуудhаа эхилээд, арабуудай националистнууд хүрэтэрөө—өөhэдhөөнь ондоо үзэлтэн бүтэдөөрэн оролсоhон байха юм.

Политическэ үзэл дээрэhээ хамта 120 мянга гаран хүн Ирагай түрмэ болон концлагерьнуудта хаагдаад байна гэжэ тоологдоо бэлэй. Тодорхойлон хэлэхэдэ, тус орон дотор hуудаг ехэ хүнүүдэй 25 хүн бүхэнэй нэгэниинь баригдажа тушаагдаhан байна. Энэ хадаа Германида Гитлерэй засагай тогтоод байхада хүнүүдые барижа хаадаг үеынхиhөө үшөө үлүү олон болоно.

Баасистнуудай ударидагшад болоод, тэдэнэй туhамаршад газаа тээhээ дэмжэлгэгүй байгаа hаа, тиитэрээ ехээр зоргоороо аашалхаяа зүрхэсэхэ бэлэй.

«Аль-Ахбар» гэжэ Каирай газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, баасистнуудай хуули засагаа гартаа абаhанай hүүлээр удангүй США-гай гүрэнэй секретарь Дин Раскын иигэжэ хэлээшэнь дэмы бэшэ гэбэл: «Баас партиин тогтооhон ёhо гурим болоод, мүнөө Ирагта үзэгдэжэ байгаа ушар байдалые харахадаа ехэл ханамжатай байнабди». Тиигээд Холбоото Штадууд, мүн Америкын хиналта доро байдаг уласхоорондын банк баасистнуудта шадахыса мүнгэн туhаламжа үзүүлхээр бэлэн байна гээд Раск тэдэниие найдуулаа hэн.

Империалис гүрэнүүдэй тагнуулнуудтай, тэрэ тоодо США-гай түбэй тагнуулай зургаантай Баас партиин барисаатай байhан тухай хэдэн олон буржуазна газетэнүүдтэ бэшэгдээ hэн. «Ирак Петролиум» гэжэ Англиин, Франциин, Америкын нефтяной компаниин ябуулгада хэгдэhэн хорюул хизаарлалтые Ирагай баасистнуудай урбалта хэhэнэйнгээ hүүлээр тэрэ дары болюулhаниие онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Баас партиин хэтэрхы үзэлтэй хүтэлбэрилэгшэд СЕНТО гэжэ эзэрхэг түримхэй бүлэглэлтэй өөhэдынгөө холбоо барисаае бэхэлжэ, мүн тэрээндэ хабаадалсадаг гүрэнүүдэй курднуудта эсэргүү ашэгүүритэдэй хэхэдэнь туhалhан тухай мэдээсэлнүүд элдэб олон найдалтай газарнуудhаа абтаhан байха. Баруун гүрэнүүдэй нефтяной нэгэдэлнүүдэй—өөhэдынгөө эзэдэй үгэ дууласатай туhамаршад болоод байхадаа хэтэрхы үзэлтэ баасистнууд Араб Зүүн зүгтэ Америкын болон Англиин эзэрхэхэ ябадалые бүхэлхын тулада али болохо юумэ хэжэ байба.

Мүнөө баасистнууд дахяад политическэ тэмсэл худар шурган орохо hанаатай дугташалдана. Теэд, Баас партиие араб оронуудай арадуудай дэмжэхэеэ болёод байhаниие ушар ёhо ойлгохо хүн бүхэн мэдэхэ болонхой. Баас партиин мухардан hалаха саг ойртоо.

В. Давыдов.
(АПН).

„Агитаторай блокнодой" 1-дэхи номер

КПСС-эй Буряадай обкомой соёл сурталай таhагай «Агитаторай блокнодой» 1964 оной түрүүшын 1-дэхи номер хэблэлhээ гараба.

«Түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилэн габшагайгаар ажаллаха» гэhэн КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь нүхэр К. Продайводагай статья толилогдоо. Тус статья дотор республикын промышленна предприятинуудай 1963 ондо туйлаhан ажалай амжалтанууд тухай, мүн республика дотор хүгжөөгдэхэ химиин промышленность тухай тодорхойгоор хэлэгдэнэ.

«Хими—түрүү фронт» гэhэн статья дотор химиин промышленностиие түргэнөөр хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаар арадай ажахые химижүүлхэ асуудал табигдана. «Гайхамшагта бодосууд» гэжэ тоо, баримтанууд блокнодой энэ номерто толилогдобо.

Кабанскын үйлэдбэриин управлениин «Байгал» совхозой Нюкскын hаалиин фермын ажал хэрэг, абаhан уялга тэндэ оруулагданхай.

Номерой удаадахи хуудаhануудта Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» колхозой парткомо... секретарь нүхэр Доржиева... «Олониитын хүсөөр», КПС... эй Улаан-Үдын Советскэ ра... комой соёл сурталай таhаг... даагша нүхэр Осинскиин «Ш... дамараар эмхидхэнэ», гэгэ... рэлэй хүдэлмэрилэгшэд... профсоюзай обкомой түрү... лэгшэ нүхэр Хадаханэйн «Ко... мунис ажалай түлөө мүр... сөөн дэлгэрнэ» гэhэн статьи... нууд толилогдоо.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерват... риин мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөө... дэр республика доторнай ба... зэргэ үүлэтэй байха, саhан оро... гүй. Зүүн тээhээ hулаханаар hа... хилха. Байгал шадарай нютагу... даар 12—17, хойто захын рай... нуудаар 20—25, бусад газарну... та 17—22, Улаан-Үдэдэ үглөөгү... 29—31 үдэртөө 20—22 град... хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Январиин 31, февралиин 1-... республика доторнай бага зэр... үүлэтэй байжа, саhа шииг оро... гүй. Зүүн тээhээ hулашаг hал... тай байха.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00025. Зак. № 52.